Ժ ՏԱՐԻ 2848 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 25 ՀՐՈՏԻՑ 4385 31 ՅՈՒԼԻՍ 1893 29 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1311 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան [illegible] արժաք		150
»	[illegible]	75
»	[illegible]	40
Օսմ. երկիրներ	[illegible]	56
»	[illegible]	28
Ընծր բուղրի [illegible]	Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց [illegible]	Ղուռշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 31/12 ՕԳՈՍՏ. 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ. — Պահպանողական մամուլը ցարդ կը ներբողէր գլորտ Ռոզպէրի, իբրեւ հաւատարիմ հետեւող Լորտ Սալզպըրիի աւանդութեանց, եւ կը ճգնէր արդի Նախարարութեան մէջ արտաքոյ կարգի դիրք մը տալ արտաքին գործոց նախարարին, իբրեւ զատ եւ տարբեր միւս ազատական նախարարներէն։ Բայց, Սիամի խնդրոյն ստացած լուծումէն ի վեր, պահպանողական եւ միութենական լրագիրք կը քննադատեն գլորտ Ռոզպէրի, Ֆրանսայի հանդէպ թոյլ քաղաքականութիւն մը բռնած ըլլալուն համար։ Կ'երեւի թէ ի Սիամ ֆրանսական քաղաքականութեան ձեռք բերած փայլուն յաջողութիւնը շատ մը Անգլիացիներու անհաճոյ երեւցեր է, եւ քննադատութիւնք առ Լորտ Ռոզպէրի կ'ուղղուին յայսմ մասին։

ՌՈՒՍԻՈՅ անօրինութիւնն, որով վերահաստատեց Միջերկրականի մէջ Միայուն Նաւատորմ մը, եւրոպեան մամլոյն ուշադրութեան առարկայ եղած է մեծապէս։ Փեթերսպուրկէն կը հեռագրուի կառավարական աղբիւրէ թէ այս նաւատորմ արդէն կազմուած է, ու կը բաղկանայ Միացեալ Նահանգաց ջուրերը ղրկուած ռուսական մարտանաւերէն։ Ֆրանսայի կառավարութիւնն հաւանած է որ այս նաւեր իրենց պէտք ունեցած հանքածուխն ու ռազմամթերքը կարենան ֆրանսական նաւահանգիստներէն ստանալ, եւ հոն կրել ամեն նորոգում ի հարկին։

—Նոյն, որոյ երեւման այնքան մեծ կարեւորութիւն կուտան Ֆրանսացիք, փոխանակ Պրուսէլի, Փարիզի մէջ վերսկսաւ հրատարակել։

ՍԻԱՄ. — Սիամցիք արդէն հրաման ղրկեցին Մէքոնկի ձախ եզրին վրայ գտնուող իրենց իշխանութեանց՝ այն տեղուանքէն մեկնելու, եւ ֆրանքեանհամական զօրութեանց թողելու։ Իբրեւ երաշխաւորութիւն իրենց յանձնառութեանց կատարման, Սիամցիք կը դիւրացնեն Չանթապունի նաւահանգստին գրաւումը Ֆրանսացւոց կողմէ։ Պաշարման պահուն Ֆրանսացիք գրաւած էին Լի Զունկ կղզին իրենց նաւային գործողութիւնները դիւրացնելու համար։ Սիամցւոց զիջման վրայ, Ֆրանսացիք վար առին իրենց դրօշը, կղզին նորէն Սիամցւոց յանձնեցին, եւ սիամցի մաքսային պաշտօնեայք իրենց պաշտօնին գլուխն անցան վերստին։ Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց, Քամպոճցիք կը գանգատին Ֆրանսացիներէն թէ՝ Սիամէն այնքան հող առնելուն առթիւ՝ Քամպոճէ կորզեալ երկու մեծ նահանգներն եւ՝ Պաթամպոնկ եւ Անկքոր՝ ետ չառին։ Փարիզի լրագիրք կ'ըսեն թէ Մէքոնկի ձախ եզրը Սիամէ ետ առնուած են այնպիսի գաւառներ որք յառաջագոյն Քամպոճի կը պատկանէին. բայց Քամպոճցիք այսչափով չատանալ պարտին, գիտնալով թէ առաւել քան զայն ի չարէն է։ Աւելի մեծ պահանջումներ եթէ ընէր Ֆրանսա, խնդիրն աւելի կը կնճռոտէր ու միջազգային հանգամանք կը ստանար։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ կառավարութիւնն արտօնութիւն կուտայ Գահիրէի մէջ թրամվէյներ շինելու եւ շահագործելու 30 տարւոյ պայմանաժամով։ Եւ պաշտօնապէս կը յայտարարէ թէ մինչեւ 1 փետր. պիտի ընդունուին ամենէն շահաւոր պայմաններն առաջարկող Ընկերութեանց ծրագիրները։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ. — Հռոմէ հեռաւեալը կը գրուի առ Թայմզ, իտալիան գանձային կացութեան վրայ. — Մանր դրամոց խնդիրն ամեն ժամանակէ աւելի հոգ կը պատճառէ, եւ գանձային ուրիշ ամեն խնդիր մոռացման կը մատնէ։ Պ. Քրիսպիի հրաժարումէն ի վեր, գանձային կացութիւնն երբեք ճշդապէս ծանուցուած չէ։ Ոչչափ է գանձարանի բացը, ոչ ոք ճիշդը կրնայ ըսել, բայց սա յայտնի է թէ պաշտօնապէս հաղորդուած ծանօթութեանց մէջ շատ մը պարտքեր չեն ցուցուած։ Ցաւշորդական բացերու պատճառած երերուն պարտուց ճիշդ քանակութիւնն ոչ ոք կը համարձակի խոստովանիլ, հասարակութիւնը չահաբեկելու եւ դրամական վարկը բոլորովին չխանգարելու համար։

—Միւս կողմէ, Անգլ. Ստէթի՞ տընտեսագիտական կարեւոր թերթը կը յայտարարէ թէ հասարակ պէտք է խնամով զգուշանալ Իտալիոյ, Սպանիոյ կամ Փորթուկալի արժեթղթեր գնելէ. զի այս երկրաց գանձային կացութիւնն յոյժ անապահով է այս պահուս։

ԽՋԱԿԱՆ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ. — Արժաթեայ ամուսնութիւնը փոխենք։ Պսակի օրհնութեան 25ն ամեակն է. Ոսկեղէնն ալ կը կռահենք, 50 տարի ետքն այն օրհնեալ դէպքէն։ Կրնանք, ի հարկին, երեւակայել ադամանդեայ ամուսնութիւնն, երբ երկու ծերունիք իրենց 60 տարի առաջուան երջանկութիւնը միտքերնին բերելով կը փղձկին, եթէ արցունքնին բոլորովին չէ չորցած։ Բայց ի՞նչ անուն տալու ենք ամուսնութեան մը հարիւրամեակին. 100 տարի մէկտեղ ապրի՛լ, մէկ բարձի վրայ ծերանա՛լ, ըլլա՞լիք բան է։ Երջանկութիւնն ե՞րբ այսչափ երկարատեւ կրցած է ըլլալ։ Եւ այնքան անվերջանալի դժբախտութեան ո՞ր զոյգը կրցած է տոկալ երբեք։ Բայց աշխարհի մէջ անկարելի բան չկայ։ Հունգարիոյ Թորոնտալ գաւառին Շոմպոլիի գիւղին մէջ այս անլուր դէպք ստուգուեցաւ այս օրերս։ Պաշտօնական տեղեկութեամբք հաստատեալ է թէ Պ. եւ տիկին Ցովհան Սաթմարի պսակուած են 1793ին, որով իւրաքանչիւրն առնուազն 115 տարեկան կ'ըլլայ այսօր։ Գիւղին ծերերն այս այրն ու կինն արդէն ծեր ճանչած են։ Երկուքն ալ առողջ են, եւ դեռ շատ չըլլար՝ իրենց ձեռաց աշխատութեամբ կը ճարէին իրենց հանապազօրեայ հացերնին։ Այժմ ոչ զօր ունենալով զիրենք խնամելու եւ աշխատելու աւելի կարողութիւն ալ չունենալով, խեղճ պիտի ըլլային եթէ քաղաքային վարչութիւնն անոնց պատշաճ ամսական մը յատկացուցած չըլլար։ Այս օրերս իրենց ամուսնութեան հարիւրամեակը տօնուեցաւ, եւ այս առթիւ Հունգարիոյ շատ մը երեւելիք այն գիւղն երթալով, իրենց համակրանաց բարոյական ու նիւթական ապացոյցները շռայլեցին այս նախանձելի ամոլին, եւ հետաքրքրութեամբ գիտցեցին զանոնք եւ խօսակցեցան անոնց հետ։ Ցիշողութիւննին զարմանալի է։ Եթէ պաշտօնական վաւերագիրք ի տես դրուած չըլլային, վէպ մը պիտի թուէր այս եզական պատմութիւն։

ՔՈՍ կղզին (Սթանքէօյ, Օսմ. Արշիպեղագոսին մէջ, մերձ ի Հալիքառ.) համբաւաւոր է, զի հոն դեռ կանգուն գտնուող ծառին տակ, իբր երկու հազար երեք հարիւր յիսուն տարի առաջ բժշկութիւն կ'ընէր անուանին Հիպոկրատ, արդի բժշկութեան հիմնադիրն ու մեծ վարպետը։ Պոլսեցի զբօսաշրջիկ մը որ Սուրիայէ դարձին հանդիպած է Քոս, կը պատմէ մեզ թէ պատկառելի ծառը մեծ խնամով կը պահուի։ Աւելի քան 12 մէտր շրջափէծ ունի, եւ կը շքաւորէ 1,000 մէտրէ աւելի տեղ մը։ Իւր հաստ ճիւղերուն երբեւ նեցուկ, ի վաղուց անտի ցոյնք հաստատած են քանի մը մարմարեայ սիւներ անոնց տակ, եւ յունարէն արձանագրութեամբք ծածկած են այս սիւներ, մեծահամբաւ բժշկին արարքը գրուատելով։ Կղզին այժմ Գայմագամութիւն մ'է, բնակիչք, իբր 2,000, յոյն եւ մահմետական են։ Գայմագամին բնքն եւ ամրան եղանակին յաճախ կը բազմի այս միեւնոյն ծառին տակ, ուր շատ լաւ կըրնայ աշխատիլ։ Ցոյնք հեռաւոր տեղերէ ուխտի կուգան այս ծառին, յորմէ քանի մը տարի առաջ բուռն մրրկի մը ժամանակ մեծկակ ոստ մը կոտրած ինկած ըլլալով, իբրեւ մասունք մեծարժէք եղաւ Հիպոկրատի յիշատակն յար գող յոյն եւ եւրոպացի բժիշկներուն։

ՈՃՐԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ վիճակագիրն է Ռուսիոյ. — Օտեսայէ կը գրուի առ Լ. Հէրըլտ թէ 1892 տարւոյն մէջ ի Ռուսիա 2,401 սպանութիւնք գործուած են։ Այս հաշուոյ մէջ են 763 մանկասպանութիւնք. նաեւ 1,763 ինքնասպանութիւնք գործուած են։ Ի Ռուսիա մահու պատիժը վերապահուած ըլլալով քաղաքական մեծ ոճիրներու, վերոյիշեալ ոճրագործներէն ո՛չ ոք մահուամբ պատժուած է, այլ ցկեանս Սիպերիա կամ Սաղալէն կղզի տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած են անոնց մէջէն ամենամեծ ոճրագործք։

ՀՈՒՆՋՔԵՐԸ. — Ձմեռնային ցանքէն զատ, ամեն արմտեաց հունձքերն այս տարի առատ են Ռուսիոյ մէջ։ Բայց այս առատութենէ ժողովուրդը մեծ օգուտ պիտի չքաղէ. զի Գերմանիոյ հետ մաքսային նոր պատերազմին պատճառաւ, արմտեաց գիներն ինկած են, եւ աւելի պիտի իյնան։

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ռուսական նաւատորմը, Պ. կարգի ծովակալ Տիրրիլ հրամանաց ներքեւ, չորեքշաբթի մէջ սկսած է կատարել կարգ մը ռազմափորձեր Օտեսայի բացերը։

ԹՈՐՓԻԼԱՆԱՒԵՐՈՒ ամենամեծն է կ'ըսուի այն որ այս օրերս իջուր պիտի իջուցուի Նանթի նաւարանէ մը՝ Լա՛հիւ անուամբ, զոյգ պտուտակներով, եւ ժամը 26 մղոն արագութեամբ։ Թորփիլանաւերու յատուկ սպառազինումէն զատ, երեք արագաձգութ թնդանօթ ալ պիտի ունենայ սոյն ֆրանսական նաւ։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ բազմաթիւ եւ բազմատեսակ ճաշակներու տէր անձնաւորութիւն մ'է, կ'ըսէ Լոնտոնի թերթ մը։ Լաւ հրացանաձիգ է, քաջ ձիավար, իւր գիրքն ունեցող իշխաններէ ո՛չ մէն իրմէ աւելի տեղ պտըտած է, եւ զինուորական ամեն գործերու քաջահմուտ։ Բայց ամեն բանէ աւելի հոգածու է գերմանական նաւատորմին բարուոքման, զոր իւր սեփական գործը կը նկատէ։ Ո՛չ մէկ տիտղոս առաւել հաճելի եղած է իրեն քան «անգլիական ծովակալ» տիտղոսը, զոր իւր մամին իրեն տուաւ քանի մը տարի առաջ, Անգլիա այցելուն առթիւ։ Իբրեւ անգլիական ծովակալ Ն. Վեհափառութիւն փութաց հեռագրաւ ցաւակցիլ Վիքթորիայի նաւաբեկութեան համար։ Ամեն ամառ իւր զբօսանաւով պտոյտ մը կ'ընէ հիւսիսային ծովերուն մէջ։ Երբ նաւուն կամրջակին վրայ չէ, թղթիկին մէջ նաւային պատկերներ կը նկարէ, եւ մինչեւ իսկ նկարչութեան այս ճիւղին մէջ շատ յառաջ գացած է։ Գերմանական նաւատորմն երբեք չպիտի հաւասարի գերման բանակին բարձրութեան, բայց Կայսրն եւ իւր նաւագ եղբայր Հայնրիխ իշխան ամեն ժամանակէ աւելի ուշադրութեան եւ խնամքի առարկայ կ'ընեն գերման նաւատորմը։ Թէեւ Ռայխսթակի մէջ մերթ ընդ մերթ քննադատութիւնք կը լսուին նաւային ծախուց տարուէ տարի աւելնալուն առթիւ, բայց կը չարունակուի նոր մարտանաւերու շինութիւնն եւ նոր բարւոքմանց իրագործումը նաւային ճիւղին մէջ։ Թէեւ երիտասարդ Վիլհէլմ Բ. երբեմն անգլիական ուղղութեներու աննպաստ կ'երեւէր, բայց ծովային գործերէ եւ նաւային վայելքներէ համ առնելու մասին բովանդակապէս անգլիական ոգի մը ցոյց կուտայ հիմա։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Սերպիոյ մէջ, պետական չորս նոր մենավաճառներ հաստատելու Սքուբչինան հաւանած ըլլալով, կը յուսացուի այս կերպիւ ելմտացոյցին հասոյթից կողմը տասն երեք միլիոն ֆր. աւելցնել առնուազն։ Սքուբչինան արտօնեց նաեւ 22 1/2 միլիոն ֆր. ի անուանական եւ 18 միլիոն ֆր. ի իրական փոխառութեան մը կնքումն, որ պիտի յատկացուի զինուորական ծախքերու։

Պ. ՏԻԲԱ, երկիւղ չունի դատի ենթարկուելու ֆրանսական իշխանութեանց կողմէ. զի Լոնտոն քաշուած է, ուր դրամատան մը մէջ պաշտօն ստանձնած է։ Իւր տետրակ, 3,000 օրինակ տպուած, չուտով սպառեցաւ ի Փարիզ, թէպէտ լրագիրք ընդարձակ քաղուածներ տուած էին արդէն։ Պ. Տիբա ի վաճառ պիտի հանէ նաեւ լուսանկար մը, որ կը ներկայացնէ զինք, զԱլթոն եւ իւր մէկ բարեկամ, վենետկոյ հրապարակին վրայ աղաւնիներու կեր տալու զբաղած։ Այս լուսանկար վճռապէս կը հաստատէ թէ ինք Ալթոնի քով գտնուած է, բայց չէ ուզած բռնել, որովհետեւ կը պնդէ թէ արտօնուած չէր բռնելու անուանի կաշառատուն։

ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍՔ

Բ.

Առաջին անգամ Փարիզ այցելող օտարականն անհուն եւ անորոշ ազդեցութեան մը տակ կ'ինկնայ, տեսնելով քաղաքակրթեալ աշխարհի ամենէն փայլուն կեդրոնն՝ Փարիզ. եւ չը կրնար որոշ գաղափար մը կազմել անմիջապէս այս գեղեցիկ քաղքի ընդարձակութեանը վրայ. մարդկային միտքը կը պղտորի պահ մը եւ չուարում կունենայ հին եւ նոր ազգերու պատմական եւ գեղարուեստական շատ մը գանձերը պարունակող այս կեդրոնին մէջ. շատ դժուար է որոշ գաղափար մը առնել այսպիսի մեծ քաղաքներու վրայ, Շանզ Էլիզէէն Թիւիլըրիի պալատը մէկ ոտամբ հասնիլ կը ցանկայ մարդ, ժամ առաջ գեղարուեստից հրաշակերտները տեսնելու համար. Նամանաւանդ 1889 ին Փարիզի ցուցահանդէսին ժամանակ այս մեծ քաղաքին օգնութիւնն եւ իրարանցումը տեսնելով՝ եթէ ոչ ամեն մէկ գործի վրայ գէթ մարդկային յառաջդիմութեան եւ քաղաքակրթութեան վրայ կրնայ մարդ գաղափար մը առնել, շէնքերուն ամեն պալատներուն մէջ, գեղեցկութիւն եւ մաքրութիւն ամեն փողոցներու մէջ. հապա նորաձեւութեան պարզած տեսարանը, չէ՞ գեղեցիկն բաղդին յենած նազելաճեմ ֆրանսուհւոյն ձեւի եւ քալուածքի չքնաղութիւնն. այս գեղեցիկ տեսարան ամեն քաղաքի մէջ չպարզուիր, Փարիզի յատուկ է միայն կարծես. հապա այն փարիզեան ++ֆէներու մարդոց տուած հաճոյքն. ո՛հ, եթէ մարդ ուրիշ տեղ մը քաղաքակրթութեան գլխուն աւելի քիչ ալ տեղացած ըլլայ, հոս զգլխալով կ'զմայլի եւ ոգեւորուելով ինքն ալ կը հետեւի այս ընդհանուր ընթացքին։

Այս աշխարհահանդէսն այցելողն առաջին անգամ կը տեսնէր Էյֆէլի աշտարակն՝ իւր հսկայ զանգուածովն, որ բոլոր միւս շէնքերու վրայ իւր վեհափառ կազմուածքովը շուք մը ձգած էր, կատարեալ գաղափար մը տալով արդի արհեստական գեղեցկութեան եւ մեքենական հանճարին եւ ճարտարապետութեան վրայ. Շան տը Մարսի մուտքին վրայ կեցող այցելու մը՝ իւր չորս կողմն ակնարկ մը ձգելով՝ անկարելի էր չզմայլիլ պարզուած տեսարանին չքեղութեանը վրայ, մէկ կողմէ արձաններու բազմութիւնք, եւ գեղեցիկ պարտէզներ, եւ կեդրոնն ալ 200 ոտք բարձր մեծ ոսկեզօծեալ եւ գեղատեսիլ գմբէթն, որուն գագաթը կանգնուած էր յաղթական Ֆրանսան ներկայացնող գեղեցիկ արձան մը. ասոնց ամենքն ալ այնպիսի արհեստական գեղեցկութեամբ եւ ճաշակաւ շինուած եւ զետեղուած էին որ ֆրանսական հանճարին յատկանիշը կը ցուցնէին. քիչ մ'անդին տարածուած էին միւս արհեստական ցուցադրութեանց յատկացեալ շէնքերն, եւ ձախ կողմ աշտարակէն եւ գմբէթէն քիչ մը վեր՝ կը բարձրանար Գեղարուեստից Ցաճարը գեղեցիկ ճարտարապետական ձեւով մը. Սէն գետն անցնելով՝ Թրոքատէրոյի պալատն իւր գեղեցիկ պարտէզներովն ամենատիր արհեստական տեսարան մը յառաջ բերած էր. Շան տը Մարսի մէջ Մեքենայից Ցաճարն՝ իւր արհեստական բաժանումներովը, գեղարուեստից եւ ազատական արուեստից պալատները, Էյֆէլի աշտարակը, Մեքսիկեան, Արժանթինեան եւ Պրազիլեան շէնքերովը՝ ցուցահանդէսին ամենէն գեղեցիկ եւ ուշագրաւ մասը կը կազմէին. Էսպլանատ տեղ Էնվալիտ որ Շան տը Մարսի գրեթէ մէկ չորրորդ մասը ծածկած էր անհամար նորութեամբ լեցուն էր, ուր մեծ շէնքերու մէջ կառավարութեան ցուցադրութիւնք, գաղիական գաղթականութեանց շէնքերը տարբեր տարբեր ճարտարապետական ձեւով եւ ոճերով. ինչպէս նաեւ այս միեւնոյն տեղւոյ մէջ Ճավայի, ափրիկեան եւ անամական գիւղերն եւ ասոնց նման ուրիշ կարգ մը նորութիւնք աշխարհաշրջիկ ըրած էին փարիզեան աշխարհահանդէսը։ Փարիզ՝ ամենէն յարմար քաղաքն է աշխարհի մէջ այսպիսի ձեռնարկութեանց համար. զի ամեն բան պատրաստ է եւ աշխարհահանդէսն ալ կեդրոն տեղ մ'էր կռանդ Օրեռայէն քսան վայրկեան հեռու, եւ Սէն գետի պարզած գեղեցկութիւնն ալ պէտք է ինկատի առնենք։ Միով բանիւ, Շան տը Մարսը մեծ մեքենայից տաճարով մը՝ գեղարուեստից եւ ազատական արուեստից պալատներով՝ Էյֆէլի աշտարակով, Արժանթինի, Պրազիլիոյ եւ Մեքսիկայի կառավարութեանց գեղեցիկ շէնքերով, Թրոքատէրոյի պալատն իւր պարտէզներով ամենէն գեղեցիկ մասն էին, Թրոքատէրոյի պալատը երկուք ու կէս միլիոն տոլար ծախքով շինուած է. եւ Շանզ Էլիզէի մէջ Արհեստից Տաճարն 1855 ին շինուած է առջի մեծ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (2)

ԺԻՒԼ ԼԵՐՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՆԱԽԱԲԱՆ

ՕԼԻՈՒԼԻ ԿԻՐՃԵՐԸ

Իր խոհերուն մէջ թաղուած, աչքը սեւեռած այն պատուհանին վրայ զոր ինք միայն կը տեսնէր, Ժաք չլսեց։

Ձեռք մը դրուեցաւ ուսին վրայ եւ կոպտաբար հրեց զայն։

Տեսակ մը մռնչիւն խուսափեցաւ երիտասարդին կուրծքէն. յարձակելու պէս շարժում մը ըրաւ, բայց ժպիտ մը անցաւ յանկարծ շուրթներէն։

—Օ՛ն, պարոններ, ըսաւ, ձեզ կը հետեւիմ։

Եւ քստմնելի թափորը, մխացող ջահերէն լուսաւորուած, շարժեցաւ դէպ ի նաւահանգիստ։

Ամբոխը, լռիկ եւ թախծագին, կ'ողջունէր։

Բ.

ԲԻԼՈ ԲԱՆՏԱՊԱՀԸ

Բանտերը լեփ լեցուն ըլլալով, մահապարտն, աւելի ապահովութեան համար, փակուած էր Կրօս-Թուռի ստորերկրեայ զնդաններէ մէկուն մէջ, փոքր նաւահանգիստին բերանը։

Դատարանին քարտուղարը կարդացեր էր վճռագիրն որ մահուան կը դատապարտէր զինքը։ Մահու պատիժը տեղի պիտի ունենար առտուան ժամը եօթնին, նաւաբանի հարթավայրին վրայ։

Երբ այս ձեւակերպութիւն աւարտեցաւ, ծանր դուռը գոցուեցաւ այն անձին վրայէն զոր մարդկային արդարութիւնն հարուածած էր։

Ժաք առանձին էր։

Մթութիւնը խորին էր։ Դուրսէն կը լըսուէին պահակներուն ոտքի շչուկը եւ անոնց ձայները որք իրարու կը պատասխանէին հեռուէն. ծովն իր դանդաղ եւ խուլ արձագանգը կը խառնէր հովին մռմռումին՝ կայմերուն մէջ որք կը ճարճատէին։

Ժաք, կանգուն, կռնակը մաշած պատին կրթնցուցած, անշարժ կը մնար, գլուխը վայրահակ։ Կ'երազէր։ Ցաւագի՞ն խոհանք։

Այսպէս, ամեն բան լմնցած էր։ Կեանքը, հազիւ սկսած, մէկէնիմէկ կանգ կ'առնէր։ Պիտի մեռցունէին զինքը։ Քանի մը ժամէն դիակ մը պիտի ընէին զինքը՝ որ կենդանութեամբ, կորովով առլի էր։ Այս սիրտը որ կը բաբախէր հաչշտապ զարկերով, յանկարծ պիտի կենար. այս ճակտին տակ որ կը մտածէր, խաւար եւ անէութիւն պիտի տիրէին... Դատապարտեալին երկու ձեռքերը զիրար կը զալարէին կամաց կամաց... եւ սակայն հառաչ մը չէր խուսափէր բերնէն։ Եւ ո՛վ որ կարենար տեսնել անոր դէմքը, զարմացմամբ պիտի նշմարէր թէ շուրթերուն վրայ ժպիտի պէս բան մը կար... խաւարին վրայ յառած աչուըները գգցես նորէն կը տեսնէին երեւոյթը որ քիչ մը առաջ ցցուած էր իր դիմացը։

Մեռնի՜լ։ Երիտասարդութիւնը տարօրինակ թերահաւատութիւններ ունի։

Ժաք գիտէր թէ կորսուած էր, եւ սակայն տակաւին կը տարակուսէր... եւ իբր թէ ոգեհարցական բառ մը եղած ըլլար, անուն մը եկաւ շուրթերուն վրայ.

—Մառի՛, Մառի՛...։

Խոշոր-Աշտարակին ժամհարը հնչեց։

Տասն էր։ Տակաւին ինը ժամ ունէր ապրելու։

Այս պահուս, Ժաք լսեց ոտնաձայն մը որ իր զնդանին կը մօտենար։ Բանալի մը մտաւ ահագին կղպանքին մէջ, որ ճռընչեց, յետոյ ծանր դուռը դարձաւ իր ծըխնիներուն վրայ։

Չես գիտեր ի՛նչ խօլ յոյս մը ծագեցաւ Ժաքի ուղեղին մէջ։ Բովանդակ կորովը նայուածքին մէջ կեդրոնացաւ։ Բայց գլուխը վար ինկաւ նորէն տխրաբար։

Բանտապան մըն էր, մեծ վերարկուով մը փաթթուած որ մինչեւ ոտքերը կ'իջնէր, ճակատը մորթէ գլխարկով մը ծածկած որ միայն երկու խոռոչաւոր աչքեր կը ցուցունէր, եւ թանձր մօրուք մը որ կը հրջանակէր խոշոր շուրթեր։

Մարդը լապտեր մը ունէր ձեռքը։

—Ի՞նչ կուզէք ինէ, հարցուց Ժաք յանկարծ։ Գոնէ չե՞մ կրնար հանգիստ մնալ։

Առանց պատասխանելու, բանտապանը գոցեց դուռը, յետոյ Ժաքին մօտենալով, վեր առաւ գլխարկը, ուսկից ցցուած, գրեթէ վայրի գիսակ մը դուրս ինկաւ։

—Պ. տը Քոսթպել, ըսաւ, կը ճանչնա՞ք զիս։

Ժաք անոր երեսը նայեցաւ ուշի ուշով։

—Բիէռ Լամալո՛ւ, գոչեց։

—Այո, Բիէռ Լամալու, ըսաւ բանտապանը, որ տեսած է ձեր պզտիկութիւնը, սաչափ եղած ատեննիդ, եւ որ յուսահատ է...

—Ի՞նչ գիտցար, քաջս. պատերազմ է աս։ Ցաղթուեցայ եւ պարտքս կը վճարեմ... պարտքս կատարեցի, ինչպէս ուրիշներ պիտի կատարեն ինէ ետքը։

—Այո, այո, գիտեմ, ըսաւ մարդը տխրօրէն երերցնելով գլուխը։ Կ'ըսեն թէ ըմբոստ մըն էք եւ թէ օրինակ մը տալու է... իսկ ես գիտեմ որ դուք բարի էք եւ բարիք միայն ուզած կրնաք ըլլալ։

—Բարեկամս, յարեց Ժաք, քեզ նման մարդու մը համակրանքն իմ վերջին մխիթարութիւնս պիտի ըլլայ։

—Կեցէք, ըսաւ Լամալու։

Դէպ ի դուռը ծռեցաւ եւ դուրսը մտիկ ըրաւ ուշադրութեամբ։ Բնաւ շշուկ չէր լսուէր։

Ցետոյ, Ժաքին մօտեցաւ։

—Կը տեսնէք, ըսաւ, գէշ արհեստ մը ընտրեցի. կին եւ զաւակներ ունիմ... երկու զաւակներ... ապրելու է...։ Շատ անգամ ինքզինքս կշտամբեցի այս պաշտօնը ընդունած ըլլալուս. բայց այսօր երջանիկ եմ որ թշուառութիւնն հոս մղեց զիս։

—Ի՞նչ ըսել կուզես։

—Կ'ըսէիք, պարոն Ժաք, թէ արտասանած քանի մը բառերս ձեր վերջին մխիթարանքը պիտի ըլլային...։ Ես այնպէս չեմ կարծեր, վասնզի ուրիշ մը կը բերեմ ձեզ։

—Չեմ հասկնար...

Լամալու ձգեց վերարկուն եւ խնամով ծալլուած թուղթ մը հանեց գօտիէն։

—Նամա՛կ մը, գոչեց Ժաք, ձեռքն երկընցունելով։

—Այո, նամակ մը։

—Ո՞վ տուաւ։

—Կին մը զոր երիտասարդ կարծեցի, թէեւ չտեսայ իր դէմքը։ Շատ թանձր քօղով ծածկած էր երեսը։ Կը վարանէր, խե՞ղճ կինը։ Աղէկ կը տեսնէի որ բան մը ըսել կուզէր ինծի։ Այն ատեն իրեն մօտեցայ, եւ ցած ձայնով ըսի. «Քսան տարիէ ի վեր կը ճանչնայի Պ. տը Քոսթպելը։» Տեսայ որ կուրախանար եւ վստահութիւն կը ստանար...։ Աւելցուցի. «Եթէ կուզէք որ բան մը ըսեմ անոր ձեր կողմէ...։» —«Ոչ, ըսաւ, նամակ մը կայ։» Օ՛հ, ամենեւին չվարանեցայ, առի զայն, եւ ահաւասիկ։ Հիմա, ժամանակ մի՛ կորսնցնէք, շուտ կարդացէք, վասնզի եթէ յանկարծակիի գանք...։

Ժաք, անշարժ, ձեռքը կը բռնէր նամակը։ Բոլոր մարմինը կը դողդղար։ Կարծես չէր համարձակէր կնիքը խզել։ Վասնզի այս նամակը՝ իր կեանքն էր համակ, իր անցեալն ամբողջ, իր երանութիւնն ու իր յոյսն համբուն։

—Օ՛ն, օ՛ն, պարոն Ժաք, կրկնեց բանտապանը։

—Իրաւունք ունիս, ըսաւ Ժաք։ Իտաւորներուս առջեւ աւելի քաջասիրտ էի։

Պատռեց պահարանը։

Լամալու վեր առած էր լապտերը եւ կը լուսաւորէր զայն։

Բայց երիտասարդը ակնարկ մը նետելուն պէս նամակին վրայ, տժգունեցաւ եւ ճիչ մը արձակեց.

—Աստուա՜ծ իմ, Աստուա՜ծ իմ, բայց սոսկալի՛ բան է աս։

—Ի՞նչ կայ, պարոն Ժաք։ Ի՞նչ, գէ՞շ լուր այս յանձնարարութիւնն ստանձնելով։

Բայց Ժաք ա՛լ չէր լսեր։ Կը կարդար, կը լափէր արագօրէն գրուած տողերը։

Ահաւասիկ նամակին պարունակութիւնը.

«Բարեկամս, եղբայրս, փեսաս եւ անձկութենէ կը մեռնիմ. դատապարտուա՜ծ էք. հայրս անողոք եղաւ, եւ սակայն պէտք է որ ըսեմ ձեզ... Աստուա՜ծ իմ, սոսկ վայրկեանի մը։ Ժաք, այն զոր դուք կը սիրէք, այն որ ձեզի տուաւ ինքզինքը, Մառին վերջապէս... մա՜յր է Մառին։ Այս սոսկալի օրերուն հեծկլտուքը ծննդաբերութիւնը փութացուցին... իմ վրաս վազեց՝ ահաբեկ, խելայեղ... պահեցի զայն Օլիուլի կիրճերուն մէկ խըրճիթին մէջ... եւ երէկ մանչ մը աշխարհ բերաւ... ի՞նչ ընել... խոստովանելո՞ւ է կապերը որք զինքը ձեզի կը միացունեն... այնպէս կուզէ, եւ կարծեմ ոչ մէկ մարդկային զօրութիւն չպիտի կրնայ արգիլել զինքը... եւ սակայն իր կորուստ է այդ... հայրերնիս պիտի վանտէ զայն, պիտի անիծէ... վրէժը պիտի առնէ փոքր անմեղ արարածէն որ, աւա՜ղ, կը ժպտի իր օրօրոցին մէջ... Ժաք, այս գերագոյն ժամուն, հեք բրօշս ճակատագիրը ձեր ձեռքն է միայն... ըսէք իրեն ձեր կամքը...

(Շարունակելի)

աշխարհահանդէսի ժամանակ և կառավարութեան սեփականութիւնն է. 810 ոտք երկայն 354 ոտք լայնութեամբ և 114 ոտք բարձրութեամբ որուն մէջ 630 ոտք լայն և 51 ոտք բարձր ընդարձակ սրահ մը կայ. այս շէնք 1,000,000 արժած է. Այս Փարիզի արուեստահանդէսի ամենէն ուշագրաւ գործերէն մին ալ Մարդկային Բնակարանաց պատմութիւնն էր, մարդ արարածին իւր նախնական վիճակէն մինչեւ այս օրուան վիճակը կը պատկերացնէր սքանչելի կերպով. կրթիչ և զբաւիչ նորութիւններէն մին ալ մեծ աշխարհագունդն էր, երկրիս մէկ միլիոներորդ մեծութեամբը շինուած 40 ոտք տրամագծով, որուն վրայ ամեն բան կատարելապէս ցուցուած էր.

Գանք Շիքակոյի Արուեստահանդէսին.

Հ. Ա.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը կարգադրել ըրած է Նեսարիոյ Տէրեվէնքի վանուց Դանիէլ վարդապետն, որ կը գտնուի Էնկիւրիի գաւառապարտելոյ մէջ.

Մալաթիոյ վիճակայնոց ոմանց կողմէ գիտողութիւններ եղած են ի Պատրիարքարան՝ Նորընտիր Կրօնական ու Քաղաքական ժողովներու ընտրութեան եղանակին վրայ և խնդրուած է որ նոր ընտրութիւն կատարուելու համար հրահանգ տրուի.

Ուսուցչութեան ընտրելիներու քննիչ յանձնաժողովն երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ ներկայացած ընտրելիներուն քննութեամբը. Ասոնց մէջ էին Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանին այս տարուան շրջանաւարտ աշակերտուհիներն, որք ուսուցչութեան պատրաստուած են, ինչպէս նաեւ մօտակայ գաւառներէ եկող քանի մը դասատուներ.

Թէեւ նախապէս որոշուած էր որ յուլիս 31ին, այսինքն երէկ, յանձնաժողովս աւարտէր իւր աշխատութիւնները, սակայն գաւառներէն բաւական թուով դասատուներու ժամանումն յապաղած ըլլալով, այդ պայմանաժամն երկարաձգուեցաւ մինչեւ օգոստոս 21.

Թիֆլիզի Թերթերուն մէջ կը կարդանք հետեւեալ լուրերը.

Գեր. Գէորգ եպիսկոպոս Սուրէնեանը յուլիսի 11-ին առաւօտեան գնացքով ուղեւորուեց Բորժոմ ամառանոցը իւր հիւանդ մօրը այցելութեան.

Տեղական ռուս թերթերի հաղորդած այն լուրը, թէ Գէորգ սրբազանը պէտք է, ըստ կարգադրութեան, գնայ Բաժում, սխալ է. այդպիսի կարգադրութիւն եղած չէ. Նորին Սրբազնութիւնը Աստրախանից եկել է Էջմիածին գնալու համար. այդ կարգադրութիւնը ինքն է արել, հեռագրով Էջմիածին այդ մասին տեղեկացնելով.

—Ներսիսեան դպրոցի տեսչի պաշտօնակատար Պ. Կ. Կոստանեանը երկուշաբթի, յունիսի 21ին հրաւիրել է հոգաբարձութիւնն արտակարգ ժողովի և առաջարկել հիմնական փոփոխութիւններ մտցնել ուսուցչաց թէ՛ դասերի և թէ վարձատրութիւնների մէջ. Դասարանների մէջ դասագինը, որ առաջ եղել է 60—50 ռ., որոշուած է լինել 75—60 ռուբլի. Միւս կողմից ամեն ուսուցչի դասերի թիւը պակասցրած է և այն էլ այնպէս, որ նոր նշանակուած ռոճիկը բչացրած է համեմատելով հին ռոճիկի հետ. Մի քանիսի ռոճիկը պակասել է 300—400 ռուբլի. Ուսուցիչների դասերի պակասեցնելու պատճառն մասամբ այն է որ փակուած է առաջին դասարանի զուգընթացը. Հրաւիրուած են երեք նոր ուսուցիչներ՝ այն է Գիտ ք. Ազանեան, Սմբատ Կանայեան և Եղիշէ Մադաթեան. Ուսուցիչներից միայն Պ. Ցարութիւնեանի դասերը աւելացել են. պարոնը, որ յայտնի է իւր հայերէնի գասատուութեամբ Գայիանեան օրիորդաց դպրոցում, տաննելու է պատրաստականում հայերէնի դասեր.

—Ցունիսի 27ին Պ. Կ. Կոստանեանը ուղեւորուեց Վիէննա.

—Թիֆլիսի քաղաքագլուխ իշխ. Արղութեան Երկայնաբազուկը, ինչպէս լսում ենք, հրաժարուելով պաշտօնից, արդէն յանձնել է պաշտօնը Պ. Իզմայլեանին. Երէկ յուլիսի 10ին նա մնաս բարեւ ասեց քաղաքային վարչութեան ծառայողներին.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս պարտ անձին կը համարի ներկայիս յայտնել թէ՝ Պահճէ-Գափուի, Պալըք Փազարի եւ Սարա Եօրուշիի սեղանաւորք եւ այլ բարեսէր ազգայինք ոմանք Ս. Զատկի առթիւ՝ անառ եւ բրինձ գնելու նպատակաւ 4093 ղրուշի գումար մը նուիրելով, գնուած են՝

501 հոխա անառ
17 պարկ բրինձ անգլ.
375 ղրուշ յաւելեալ դրամ

Հետեւապէս Հոգաբարձութիւնս նուիրական պարտաւորութիւն կզգայ յիշեալ մարդասէր ազգայնոց սոյն զովելի գործոյն համար իւր խորին շնորհակալութիւնն արտայայտել հրապարակաւ.

Ի Դիմաց Հոգաբարձութեան Ազգ. Հիւանդանոցի

Վասն Ատենադպրի — Վասն Ատենապետի

Ս. Ա. ԹԱՇՃԵԱՆ — Բ. Յ. ԽՍԹԱՆՊՕԼՃԵԱՆ

Շուրջին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ. Միջօրէին վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած այդ մզկիթը գնաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ.

Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին պարսկական դեսպան Խաստուլլահ խան ու խորհրդականը՝ Հասան խան, Հելլենական դեսպան Պ. Մավրօկօրտաթօ, հոլանտական դեսպանն ու կինը, Հանրային Պարտուց վարչական ժողովոյ անդամներէն Պ. Վինսընդ Քայլարտ ու կինը և վաթսունի չափ օտարազգի զբօսաշրջիկներ.

Ներկայից ոմանք սեննեկապետաց միջոցաւ արժանացան կայսերական մեծարանաց.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Իսլայի առաջին ատիճան տրուեցաւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին առաջին քարտուղար Րէուֆ պէյի.

Իսլաի երկրորդ աստիճան՝ նոյն դիւանին երկրորդ դեր-տնօրէն Պազը պէյի.

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ նոյն Նախարարութեան հաշուակալութեան դիւանի արձանագրութեանց պաշտօնեայ Ղալիպ էֆէնտիի.

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ նոյն Նախարարութեան արկղակալ Հիլմի էֆէնտիի և Նիկոմիդիոյ գաւառին թղթակցութեանց տնօրէն Ֆաիք պէյի.

Բալաի աստիճան՝ Տրապիզոնի նահանգին Մուչքա գիւղախումբին միւտիր Մուրատ պէյի.

Գերմանիոյ Ֆրանքֆորթ քաղաքին օսմանեան պատուակալ հիւպատոս անուանեցաւ Պ. Լուի Ֆոէ.

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Հռոմի օսմանեան դեսպանատան առաջին քարտուղար Գարաթէօտօրի էֆէնտիի.

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Արտաքին գործոց Նախարարութեան հաշուակալութեանց դիւանին քարտուղարներէն Համի պէյի.

Չորրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Կէմլէքի գայմագամ Սալիհ պէյի.

Լիագալթի ոսկի չքանշան՝ Պետական Խորհրդոյ անդամներէն Անտրէա Քուբաս էֆէնտիի, որ Ամերիկայի դիւանին վերաբերեալ գիրք մը թարգմանած է.

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարք Ամեն. Տ. Նէօֆիթոս՝ իւր հետն ունենալով Գասար գիւղի մետրապոլիտն և Պատրիարքարանի գործակատարը, նախընթաց օր Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ.

ՍԲԱՐՄԱՅԼԷԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.—Կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ այսօր հանդիսաւոր կերպով տեղի կ՚ունենայ սբարմաչէթի գործարանին բացումն, որուն մենաշնորհը տրուած է Արտաքին գործոց Նախարարութեան Մէքթուպճի Միւնիր պէյի.

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Հելլենական կառավարութիւնը Ս. Փրկչ պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Բարձր. Մեծ Եպարքոսին առաջին թիկնապահ Շաքիր փաշայի. Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը.

ՍԱՄՈՍԻ իշխան Գարաթէօտօրի փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր արձակուրդով մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ իւր պաշտօնատեղին վերադարձաւ կայս. Թա֊լ֊ չոգենաւով, որ իւր տրամադրութեան ներքեւ տրուած էր.

Գարաթէօտօրի փաշա մեկնելէ առաջ երէկ առաւօտ կայս. պալատ գնաց և իւր հաւատարմական զգացմանց արտայայտութիւնները մատուցանելով արժանացաւ կայս. մեծարանաց.

ՆԱԽԱՀԱՆԳՍՏԻ վերատեսուչ և կայս. թիկնապահ Տիլաւէր փաշա, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով, երէկ Ներկայ գտնուեցաւ Սէլամլըքի արարողութեան.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտներէն չորս տղթորներ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, Փարիզ, Լօնտոն, Պերլին և Վիէննա պիտի ղրկուին յատկապէս քիմիագիտութիւն և քիմիական տարրալուծութիւն ուսանելու համար. Ասոնցմէ հաքիրապետ Նուրէտտին էֆէնտի Փարիզ պիտի ղրկուի և ամիսը 500 ֆրանք պիտի ստանայ, հաքիրապետ Ջիհատ էֆէնտի, որ Լօնտոն պիտի ղրկուի, ամսական 550 ֆրանք, հաքիրապետ Հիքմէթ էֆէնտի, որ Պերլին պիտի ղրկուի, 562½ ֆրանք և հաքիրապետ Ճէվատ էֆէնտի, որ Վիէննա պիտի ղրկուի՝ 639 ֆրանք. Ասոնցմէ երեքը հնդական տարի պիտի մնան, իսկ Փարիզ ղրկուելիք Նուրէտտին էֆէնտի լեզուագէտ ըլլալով՝ երեք տարի միայն պիտի մնայ.

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ տհաս եւ փտտած պտուղներու, բանջարեղէններու և այլ այդ կարգի ուտելիքներու վաճառումն արգիլուի, մսավաճառի ու նպարավաճառի խանութներու, Մէտրէսէներու, Թէքքէներու, զօրանոցներու եւ այլ կարգի տեղերու մաքրութեան մեծ հոգ տարուի ինչպէս նաեւ միւս մաքրութեան հանրային վայրերն և կայանոցները. Կայս. սոյն Իրատէն հաղորդուած է որոց որ անկ է.

ՂԱԼԱԹԻՈՅ մաքսատան մէջ գործուած զեղծմանց համար ամբաստանեալ պաշտօնէից հարցաքննութիւնք սկսած են կատարուիլ. Հարցաքննիչ դատաւորն արձանագրած է՝ մաքսային վերատեսչութեան կողմէ իբրեւ անձնական դատախազ ղրկուած դաշտօնէին յայտարարութիւնները.

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԸ. — Ելմտական Նախարարութեան պաշտօնատարներէն Նահմիտս պէյ, որ այցելած ըլլալով 1889ի բարիզեան ցուցահանդէսն՝ մասնաւորապէս ուսումնասիրած էր անոր կազմակերպութիւնը, ծրագիր մը մատուցեր է ձեռնհաս իշխանութեան՝ Կ. Պոլսոյ ցուցահանդէսին ծախուց հայթայթման համար. Նահմիտս պէյ կ՚առաջարկէ վիճակաւոր պարտատոմսեր շրջաբերութեան հանել, կարճ պայմանաժամի մը մէջ վճարելի.

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղեաց ընկերութեան բաժնետէրաց ընդհ. ժողովն գումարուեր է յուլիս 22ին ի Ֆրանքֆորթ և վաւերացուցեր է հաշիւները որոցմէ կերեւի թէ ընկերութիւնը 1,277,713 ֆր. 53 սանդ. զուտ շահ ունի վերջին տարեշրջանին մէջ.

Ժողովն որոշեր է 4 ու կէս առ %₀ շահաբաժին մը տալ բաժնետէրերուն, 45 միլիոն ֆրանքի անուանական դրամագլուխին վրայ, այն է 1,012,500 ֆրանք, իսկ 63,885 ֆր. 67 սանդիմ յատկացուեր է պահեստի գումարին.

Ընդհ. ժողովն ընդուներ է 1893 փետր. 3/15ին օսմ. կառավարութեան հետ կնքուած պայմանագիրը, ի մասին Էսկիշէհր-Գոնեայի և Էնկիւրի-Կեսարիոյ երկաթուղիներուն շինութեան ու շահագործման. Նախ և առաջ պիտի շինուի Գոնեայի գիծը, որուն համար պարտատոմսեր պիտի հանուին. Հարկ եղած ուսումնասիրութիւնները սակաւին աւարտած չըլլալով, ծախուց գումարն որոշապէս յայտնի չէ, բայց կը կարծուի թէ 70 միլիոն ֆրանքը պիտի անցնի և 80 միլիոնէն ալ պակաս պիտի ըլլայ.

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Դեղագործ Զէզարի սպանութեան առթիւ ոստիկանութիւնը ձերբակալած էր Քօզմա անուն նուագածու մը և Սպիրօ անուն կօշկակար մը, որոնց վրայ կասկած կար թէ իրենք էին Բանկալթիի Աֆէթ փողոցին մէջ Տօքթ. Շվարծի կնոջ ժամացոյցն յափշտակողը. Այս օրերս, Տօլապ-Տէրէի կողմէն երկու ուրիշ անձինք ալ ձերբակալուած են, Սթրաթի և Բէթրօ, որք կը կարծուի թէ այդ գողութեան ինչպէս նաեւ անոր յաջորդող ոճրին հեղինակներն եղած ըլլան. Ասոնց հարցաքննութեան թուղթերը յանձնուած են ձեռնհաս իշխանութեան.

—Ղալաթիոյ վաճառականաց տուներէն մէկուն սպասաւորը, Խաչիկ, վերջերս դանակի հարուածով մը վիրաւորուած էր ծանրապէս. Թէ՛ վիրաւորեալին և թէ՛ տան բնակիչներուն յայտարարութեան վրայ, Նիկոմիդիացի Սահակ անուն մարդ մը ձերբակալուած էր իբր հեղինակ այդ ոճրին. Գործը քննուած միջոցին, Խաչիկ մեռնելով, Սահակը դատական իշխանութեանց յանձնուեցաւ. Սակայն, ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյ համոզուած չըլլալով այդ մարդուն յանցաւորութեանը, գաղտնի քննութիւն մը բանալ տուած էր իրողութիւնն ստուգելու համար. Այդ ճարտար քննութեանց շնորհիւ, երեւան ելած են բուն ոճրագործը և իր մեղսակիցները. Խաչիկը սպանողն է Խարալամպոս անուն մարդ մը, և իր մեղսակիցներն են Ալեքսան և Մուրատ, որք խոստովանած են իրենց ոճիրը.

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք երէկ ձերբակալեցին այն մարդն, որ ի Գատըգիւղ ծխախոտի մթերանոցին պաշտօնեաներէ Ալէքօի վրայ յարձակելով դրամներն յափշտակած էր. Ձերբակալեալ անձն է Գասըմփաշացի Մէհմէտ, որուն վրայէն գտնուած են խոշոր դաշոյն մը և տասնը ութ օսմանեան ոսկի.

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ Այտըն շոգենաւը, նախընթաց իրիկուն Գարաքէօյի կամուրջէն դէպի կղզիները ուղեւորելու համար ճամբայ ելնելու պահուն նաւապետին ձախ ձեռքին ու ոտքին կաթուած իջաւ. Շոգենաւին մէջ գտնուող Տօքթ. Քօզմա փաշա և Տօքթ. Սթէֆանօս հարկ եղած դարմանները ընելով նաւապետը տունը ղրկել տուին. Շոգենաւը կրցաւ իւր ուղեւորութիւնը կատարել ուրիշ նաւապետի մը հրամանատարութեամբ.

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.—Պէյլիք Ջէքմէճէի կողմը պեղումներ կատարուած պահուն հնութիւններ գտնուած ըլլալով, Կրթական նախարարութեան կողմէ յատուկ պաշտօնեայ մը ղրկուեցաւ պեղմանց վրայ հսկելու համար.

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ հրահանգ ղրկելով ամեն կողմ ծանուց թէ ծովու բաղնիքներէն դուրս բաց ծովու մէջ լոգանալն արգիլուի և այդ արգելքը յարգել տալու համար միշտ հսկողութիւն կատարուի.

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ.—Առջի օր ի Մեծ կղզի յոյն կին մը իւր ամուսինը վիրաւորեց. Այդ կին անվայել ընթացից մէջ գտնուած էր և իմանալով որ ամուսինը տուն գալով զինքը պիտի յանդիմանէ, հաստը գաւազան մը առնլով սանդուխին գլուխը կսպասէ և երբ ամուսինը վեր կելնէր, ծանր հարուած մը կիջեցնէ խեղճ մարդուն գլխուն, որ ծանրապէս կը վիրաւորուի. Կինը ձերբակալուած է.

—Առջի գիշերն ի Թաթավլա չորս չարագործներ Բէթրօ անուն քսանամեայ երիտասարդի մը վրայ յարձակելով դաշոյնի հարուածով ձախ կողէն ու թեւէն վիրաւորեցին. Չարագործներէ երեքը ձերբակալուեցան. իսկ չորրորդը փախաւ.

—Հինգշաբթի օրը Սարայ Պրունի առջեւ ձմերուկ բեռցած նաւակ մը շրջեցաւ հոսանքին սաստկութենէն. Նաւակին մէջ կը գտնուէին Սապրի ու Մինաս անուն երկու մարդեր որք ծովն ինկան եւ խղդուելնուն մազ մնացած էր երբ Թօփգաբու պալատան պահապան զինուորաց դեր-գնդապետ Րիզա պէյ հարկ եղած օգնութիւնն ընելով երկուքն ալ ազատեց. Նոյն պահուն մակոյկ մը կ՚անցնէր, որուն մէջ մակուկավարն և ուղեւոր մը կային. Րիզա պէյ նախ և առաջ ասոնց ազդարարեց օգնել ծովին մէջ տապլտկող երկու մարդոց, սակայն մակուկավարն ու ուղեւորն անտարբեր մնացին. Մարդիկն ազատելէ յետոյ Րիզա պէյ բռնել տուաւ այդ մակոյկն եւ մակուկավարը՝ Սամաթիացի Աղնաւոր՝ ոստիկանութեան յանձնեց. իսկ ուղեւորն՝ Եէնիգաբուի մաքսատան քարտուղար Թէվֆիք էֆէնտի, փախաւ.

—Հինգշաբթի օրն ի Մեծ կղզի մէկ քանի տղաքներ կը չարչրկէին էշ մը որ նաւամատոյցին մօտ տեղ մը կապուած էր. Էշուն համբերութիւնը հատնելով կից մը զարկաւ և տղոց երկուքը գլորելով ծանրապէս վիրաւորեց.

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ, Բերայի և Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ երեքշաբթի, 3/15 օգոստոս.

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի ՆՊԱՍՏ ՕՐ. ԱԶՆԻՒԻ

Համեստ դերասանուհի մը, — Օր. Ազնիւ, — որուն անուան շուրջը աղմուկ չի յարուցուիր, բայց որ յարատեւ աշխատող մին է և համակրանօք կ՚ողջունուի ամեն ատեն, իրեն ի նպաստ ներկայացում մը տալու արդար գաղափարն ունեցած է. Մնակեան էֆէնտին որ առաջին գնահատողն է անոր արժանեաց, իր խումբին հետ մեծ պատրաստականութիւն ունի այս ներկայացումը փայլուն ու յաջող ընծայելու. վերջին խօսքը կը մնայ ուրեմն թատերասէրներուն.

Սոյն ներկայացումը տեղի պիտի ունենայ այս գիշեր, ի Սկիւտար, Պէյլէր-Օղլուի պարտէզը, օսմ. թատրոնին մէջ. Խաղն է ՎՐԷԺԽՆԴԻՐ ՄԱՅՐԸ, թատերգութիւն վեց արարուածով, թարգմանութիւն Մնակեան էֆէնտիի. Թատերապետ-թարգմանիչը, որուն ծանուցումները թատերական տեսութեան մը երեւոյթը կ՚առնեն յաճախ՝ այս անգամ ալ փէյլ֊ր֊ր֊ն վերնագրին տակ կը բացատրէ թէ ներկայ խաղը կը պարունակէ զգացում, միտք և գործողութիւն, տռամի համար պահանջուած երեք էական պայմաններ. Գլխաւոր դերակատարներն են, — Օր. Ազնիւէ զատ, որ պիտի կատարէ Օլիմբի դերը, — Մնակեան, Սիսակ, Պիննէճեան, Հօլաս, Եալըրգճեան, Զափրաստճեան էֆէնտիները, Տիկնայք՝ Պիննէճեան, Պէնլեան, Օֆէլիա և ուրիշ դերասաններ ու դերասանուհիներ. Եթէ աւելցնենք թէ զբօսալի զաւեշտ մը պիտի փակէ սոյն ներկայացումը և թէ թատրոնին գները յոյժ չափաւոր են, —40 էն մինչեւ 5 ղրուշ, —Օր. Ազնիւի նպաստին յաջողութիւնը գրեթէ ապահովեալ կրնայ նկատուիլ, ինչ որ մաղթելի է այդ ազնիւ դերասանուհւոյն համար.

Վաղը գիշեր Նշան Թաշըի ՕՌՕՌԱ զբօսարանի թատրոնին մէջ Մնակեան խումբը պիտի ներկայացնէ ՈՃՐԱԳՈՐԾ ՀՕՐ ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՈՐԴԻՆ կամ Բարեկենդանի Գաղտնիք թատերգութիւնն ութ արարուած, ի նպաստ Հօլաս էֆէնտիի, նոյն խմբին ամենէն ճարտար և համակրելի դերասաններէն միոյն. Հօլաս էֆէնտի պիտի ներկայացնէ Շուլըմնի սրտաշարժ դերը. Իգական դերերը պիտի կատարեն Տիկին Պիննէճեան, Տիկ. Պէնլեան, Օր. Ազնիւ, Օր. Մարի եւ Տկն. Օֆէլիա. Գիները սովորական.

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բօն-Մարշէ-Բօլէ-ի Սէրվէթի լրագրաց տէր և տնօրէն Նիքօլայիտէս էֆէնտիի աղջկան Օր. Քաթինայի ամուսնութեան առթիւ՝ Պ. Բուանարիս հեղինակած է երաժշտական գեղեցիկ հատուած մը՝ L'Hyménée, սալոնի մազուրքա, յատկապէս ջութակի համար, զոր դաշնակի ձայնակցութեամբ նուագելու եղանակաւ յարդարած է Պ. Հ. Փուլալեան.

Այս ձայնատետր տպագրուած է Քրիսթիտէս տպարանն, ի Ղալաթիա, և կը վաճառուի 1 ֆր. 25 սանթիմի.

ԹԷՓԷ-ՊԱՇԸ. — Իտալական Օբէռայի խումբ. Այս գիշեր Aïda, համանուն օբէռայի բառօտին.

ԲՈՆՔՕՐՍԻԱ. — Իտալական Օբէռայի խումբ. Այս գիշեր Traviata.

ԱԶԴ

ԱՌՋԵՒՈՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ, յօրինեց Սիմոն Գաբամաճեան, ընտիր տպագրութիւն, պարունակութիւն ճոխ եւ բազմակողմանի. էջ 272, գին 7 ղահեկան. Վաճառման կեդրոնատեղիք Պէրպէրեան տպարան եւ Հաճօբուլօ խան թիւ 29 վաճառատունն (Կ. Պոլիս). 708 2—3

ՀԱՄԱՌՕՏ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԷՏՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

Բերկրութեամբ տեսնելով որ Հայ հասարակութիւնն սկսած է ըմբռնել Գեղագրութեան արուեստին՝ գործնական կենաց մէջ ունեցած մեծ կարեւորութիւնը, այս անգամ Գերմանացի փոքրագրիչի մը ձեռօք ի պէտս Ազգ. նախակրթական վարժարանաց պատրաստեցի Հայ. եւ Ֆրանս. լեզուաց Գործնական Համառօտ Գեղագրութիւն մը.

Ուսանողը սոյն դասական Գեղագրութեան մէջ աստիճանաբար պիտի գտնէ ամենէն ընթացիկ եւ մանաւանդ տոմարակալութեան մէջ պահանջելի ամենէն սահուն, ճաշակաւոր, պարզ այլ ձեւաւոր գրերու օրինակներ՝ որք մեծապէս պիտի դիւրացնեն Գեղագրութեան ուսուցիչներու գործն, այլ մանաւանդ առաւելապէս պիտի օգտի գաւառացի Հայ ուսանողն՝ որ շատ անգամ զուրկ է մասնաւոր Գեղագիր ուսուցչի առաջնորդութենէն.

Մէն մի տետրակ կը պարունակէ 12 թերթ 24 օրինակներէ բաղկացեալ, որք կը կազմեն մեր Ազգային վարժարանաց ուսմանց ծրագիրներու մէջ Գեղագրութեան համար նշանակեալ պայմանները.

Եւ մեր սոյն դուզնաքեայ աշխատասիրութիւնն հասասարապէս ամեն դասակարգի ուսանողաց դիւրամատչելի ընծայելու անկեղծ նպատակաւ, զին որոշած ենք 2 ղրուշ արժած. գործոյս միակ կեդրոնատեղին է Պ. Պալենց էֆէնտիի գրատունը, Պոլիս Զարմաքճըլար թիւ 20.

Խ. ԹԱՀԹԱՃԵԱՆ

1893 Յուլիս 15/27 702 2—3

Կ. Պոլիս, Օրթաքէօյ

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՀՆՏԱԽՏԻ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՒՔՐԷՇ, 11 Օգս. —Պրայլա, 15 նոր դէպք, 4 մեռեալ, 5 բուժուած. Սուլինա, 30 նոր դէպք, 10 մեռեալ, 4 բուժուած. Չերնավոտա 5 նոր, 2 մեռեալ.

ՓԱՐԻԶ. — Նախարարութիւնն որոշեց անմիջապէս սկսիլ թունուզեան երկաթուղեաց շինութեան, թէեւ Երեսփ. Ժողովը տակաւին լրացուցած չէր ծրագրին ընթերցումը.

—Աշխատութեան Սակարանի արհեստաւորական-գործաւորական 60 ի չափ միութիւնք իրենց վերաբերեալ օրէնքին հակառակ շարժելնուն համար ի դատ ենթարկուած ըլլալով, դատարանն որոշեց անոնց լուծումն, և իւրաքանչիւրն 50ական ֆր. տուգանքի ենթարկեց.

ՀՌՈՄ.—Կառավարութիւնն որոշեց 10 միլիոն ֆր. ի արծաթէ դրամ կոխել հինգ և 10 սանդիմնոց, նաեւ օրինական սակով անտուելի տոմսեր մէկ ֆրանքնոց՝ 30 միլիոն ֆր. ի, որուն դիմացը պիտի դրուի նոյնչափ գումարի մանր արծաթ դրամ, և կառավարութիւնն 70 միլիոն ֆր. ի գումար մը անմիջապէս պիտի յանձնէ պանքատոմս հանող պանքաներուն.

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.— Սնանկութիւնք կը շարունակեն. Թէնէսիի Նաշվիլ քաղաքին Ազգային Պանքան, մէկ միլիոն տոլարի դրամագլխով, և Մէտիսըն Սքուէյրի Պանքան, որոնց յանձնուած անհատական գումարք աւելի մէկ միլիոնէ աւելի են, վերջին սնանկողներն են.

ՊԵՐԼԻՆ.—Կայսրութեան Պանքան զեղչի սակն հանեց 100ին հինգի.

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 31 Յուլիս

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ		109 ½
3 » Փարիզի		23 05

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՕՆՍՕԼԻՏԷ

Եօլլի երկիոյ փոք. (Միաց. Դ. Սէրի)		23 36⅓
Բերայի մէջ		— —
Առաւօտուն բացուելուն		23 36
Կէս օրին		23 36
Թահվիլաթը Օսմանիյէ, երկ. երկիոյ		— —
» » Ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Ամբ.	54
»		33
»		24 15

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ	»	7 30
Պանք տը Բօնս.	»	3
Օօս. Շանժ է վալէօր.	»	2 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	16 27
Թրամուէյ	»	182 ½
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	»	315
Բուռւլիի երկաթուղի	Ֆռ.	85
Բաժնեթուղթ Լաուրիոնի		38

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՆԵՐ

Օսմանեան ոսկի	զրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 22
Անգլիական ոսկի	»	110 9
Մաքր Գերմանական ոսկի	»	1?7 22
Իմբէրիալ	»	90 21
Ֆլորին	»	51 18
Բուալ թղթադրամ	»	8 72
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	»	108 02
Մանր արծաթ	»	103
Մէթալիք	»	97
Թասֆիյէ		— —
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵւՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 11 Օգոստոս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 97
» » 4 ½ %	104 57
Օսմանեան Քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 05
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	482 50
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	— —
Օսմանեան Երկաթուղի	86
» Րէժիի բաժնեթուղթ	381 87
Պանք Օթօման	568 43
Քրէտի Լիօնէ	771 25
Իտալական Ռանթ 5 %	86 70
Եգիպտական միացեալ	504 06
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 340
Օսմանիյէ Օսմանեան քօնսօլիտէ	410 62

ԼՕՆՏՕՆ, 11 Օգոստոս

Անգլ. քօնսօլիտ	98 06
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 68
» » » Ա.	54
» » » Բ.	33
» » » Գ.	22 62
Օսմ. փոխառութիւն 1871	96 75
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	95 25

Պանք Օթօման	12 62
Այտընի երկաթուղի	12
Դասապայի երկաթուղի	13 37
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	99 50
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	102 75
Հելլենական 5 %	35 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 536

ՎԻԷՆՆԱ, 11 Օգոստոս

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 10
» Փարիզի »	49 62
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթ	186 50
» Երկաթուղի	48 40

ԳԵՂՋԿԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՇԵՐԱՄԸ

Սենեակները ո՛չ բազմոց ունին և ոչ վարագոյր, ո՛չ գորգ և ո՛չ փսիաթ. ամէն մարդ քրանեայ, աժգոյն և յոգնած դէմքով. զուարթերես և հոգատար են սակայն իրենց հիւրերուն համար, որոնք ամբողջ ընակարաննին կ՚աղտոտեն, ծառերու տերեւներ, փայտերու շերտեր կը լեցնեն իր սախտակամածը, մերթ ընդ մերթ ազքատին երեւակայութիւնն աղօտ լոյս մը կընդնշմարէ, երբ կ՚երազէ փայլուն ոսկիներ ստանալ վաճառականէն, և երբ իր շերամն առողջ և անվտանգ իր քունէն կ՚արթննայ, որոյ միջոցին միայն գուլ և դադար կ՚առնու քիչ մը խեղճ շերամապահը. Ամէնքը կ՚ողջունեն զլքար սերմերը, առատութիւն կը մաղթեն իրարու երբ դեռ շերամն իր գործը չէ աւարտած. իսկ երբ նա գոյնզգոյն խոզակներ կը կապէ կաղնիին ոստերուն վրայ, որ նկատողին աչաց հանդէպ իբր փոքրիկ անտառ մը կ՚երեւի, և ուրախութիւն կը շայլէ իր տերոյն, յանժամ երբ ասոնք կ՚ողջունեն զլքար, կը յաւելուն նաեւ «Աստուած յաջողութիւն պարգեւէ». Փառքը է լոկ այս խօսքերն որք ընդհանրապէս կը լսուին ամենուրեք, շերամապահ գիւղերու մէջ, թէ՛ շուկան, թէ՛ սրճարանը և թէ փողոցը. Գրեթէ երկու ամիս միեւնոյն աշխատութիւնը, միեւնոյն մաղթանքը. Ամէն տուն, կին մը կամ մարդ մը, կացին ի ձեռին կը կտրէ թթենւոյն ճիւղերն և կը բաժնէ մաս առ մաս. գեղջկուհին այդ մասերը իր ուսերուն վրայ առած, կը տանի, կը փռէ շերամներուն վրայ, շերամները կուտեն անյագաբար, միշտ կուտեն, և յանժամ կը լսուի շշնկոց մը՝ նման տերեւոց սօսափիւնին և երբեմն այնչափ յստակ, որ կարծես թէ անձրեւ կուգայ. Հաճոյքով և զուարճութեամբ կ՚աշխատին ասոնք. իրարանցում մը, և աճապարանք մը. Ունեւորը՝ սայլերով, հասարակ կամ միջակ դասու մարդիկ ձիերով և էշերով, իսկ աղքատներն իրենց ուսերով կը կրեն իրենց տերեւները. դժուարին կեանք և սակայն ուրախառիթ անոր համար որ երկու ամսուան աշխատութեամբ՝ տարուան մը ապրուստին մեծ մասը կը հայթայթեն.

Բ.

Գնա անգամ մը իրենց պարտէզներուն մէջ. ինչ կ՚ընեն, լաւ նայէ և պիտի զմայլիս.

Ընդարձակ պարտէզներ, կարգով տնկուած թթենիներ, պտղատու և կանաչազեղ ծառեր. բնական ծաղիկներ, անվերջ և անսահման հորիզոն մը, մերձակայ առուակին կարկաչը, յօդապատ մարգագետին մը, ջինջ և մաքուր օդ մը, բազմազան թռչնոց ճռուողիւններ կը զերազանցեն քաղաքներու գեղեցկատեսիլ պարտէզներն, որ լոկ երեւոյթ մը ունին, արուեստական, միակերպ և առժամեայ.

Առաւօտուն, արեւէն կանուխ, սախակին գեղգեղը լսելու հրճուանօք գիւղացին կ՚առնէ իր ընտանիքը ու զաւակները և կ՚երթայ պարտէզ. հոն կը նստի պտղատու ծառի մը ստուերին տակ, կը հանէ պարկէն համեստ նախաճաշ մը զոր կուտեն ախորժանօք, կը խմեն պաղուկ ջուրերը, կը կաղդուրուին, կ՚առողջանան, և կ՚սկսին սղոցով մը կտրել թթենւոյն ճիւղերը. բեռներ կը կապեն և յետոյ կը բերեն տուն, կը զիտեն իրենց շերամը. ուրախութեան նշաններ կը փայլին իրենց քրտնաթոր դիմաց վրայ. և կարծես լուռ ինչ կը մոռնան իրենց աշխատութիւնը. կամաց կամաց կը հասնին շերամի գինը, ծախքը և շահը մանաւանդ.

Գ.

Ահա շերամը իր չորրորդ քունէն արթնցաւ. այլ եւս ախորժակ չունի ուտելու. թթենիներն ազատուեցան այս փոքրիկ անասնոց վարակումէն. կաղնիին բեռները եկան. ամէն տան առջեւ բարդ ի բարդ դիզուած են. գիւղացին առաւ կացինը իր ձեռք, սրածայր կտրեց կաղնիին ճիւղերը. արդէն շերամը կ՚սպասէ անհամբեր իր հրաշալի տեղը կատարելու համար. այլ եւս նա անդարձ կերպիւ բաժնուիլ կուզէ իր սիրելի խշշիւնէն. պատրաստ է իր կարճ ճամբորդութիւնը ընել կաղնիին խիտ տերեւոց մէջ. ձուաձեւ, դեղին, սպիտակ և կապոյտ պատեաններուն մէջ պատսպարուիլ, թելը իր բերանն է. արդէն իր խցիկը որոշած է կաղնիին տերեւոց մէջ. և առաջուընէ եղած պայմանի մը համաձայն՝ մին չ՚յանդգնիր միւսին տեղ դրաւել. Փոք-

րիկ կաղիններն տնկուեցան խշտիկին վրայ· չերամը վերջին անգամ իր բոլորտիքը կը նայի, իր խշտիկին վրայ գոտոզ նյութեածք մը կը ձգէ, և լռիկ մնջիկ ոտքերը դէպ ի վեր կը շարժին· կ'սկսի իր գործը և կատարեալ յաջողութեամբ կը լրացնէ զայն· 8-10 օրեր նա իր աշխատութեան մէջ է անդուլ· և ահա մեր չերամապահը մեկիկ մեկիկ կը ժողուէ այս աշխատութեան արդիւնքը, խոզակը, կը մաքրէ իր բնակարանը, կը պահէ կաղնիին ոստերը ձմեռուան փայտի համար· կը լուայ իր խուցերը, կը կչռէ իր սիրական հասոյթը, և կը տանի Պրուսա, կ'առնէ կլորիկ ոսկիները և կուգայ տուն· պարծենկոտ խօսքերով կ'ուրախացնէ իր ընտանիքը, և կը մտածէ գալ տարուան այս յանկալի աշխատութեան վերադարձը:

Գ.

Անցա՜ն այս օրերը, լմնցան այս գործերը· ուրիշ աշխատութեանց ժամանակն եկաւ· ամառնային արեւուն ճառագայթներուն տակ ահագին օրեր անցընելու ժամանակն է այս· դաշտերուն մէջ, հունձքերուն մէջ· ոտքերը բոպիկ, երեսը կարմիր՝ կ'աշխատի գիւղացին· այլ եւս անգործութիւն մը կայ ամենուրեք· փողոցներուն մէջ բազմութիւն չ'կայ· փոքրիկ տղաքները ձանձրացան նոյն իսկ չերամին երգը երգելէ, որ իրենց սովորական երգն էր, եւ ալ ձանձրացայ զայն լսելէ, որմէ բաբերատաբար տուն մը միայն առլկելու առիթն ունեցեր են· միակերպ, աւրուած և անհամ եղանակ մը, զոր գիտցողը կրնայ մտաբերել դիւրաւ, երբ լսէ անգամ մը:

ՊԵՐՃՈՒՆԻ

ԵՆԿԻՒՐԻԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ՎՃՌԱԳԻՐ

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ԱՏԵՆԻ ՊԱՏԺԱԿԱՆ ՃԻՒՂԻՆ

(Շարունակութիւն երէկի թիւէն)

Միւս վկան՝ Հաճիօղլը Կեսարացի Մուսթաֆա ըսաւ թէ հօրը անունը Հաճի է, 18 տարեկան, և արհեստով մշակ և թէ անձնական դատախազ Մէհմէտ Ջավուշի հօրեղբօրորդին է: Օրինական երդումը կատարելէ յետոյ ըսաւ թէ չորեքշաբթի օր մը, սպանեալ Մուսթաֆաի, հօրը՝ Մէհմէտ Ջաուշի, քեռայրին՝ Սէյտ Մէհմէտի հետ գացեր են Էնկիւրիի մօտ Արապլար Կէտիկի անուն տեղը գտնուած Կեսարացի Կիւրիւնիւօղլըի այգին՝ հորի մէջ ձիւն պահելու համար: Իրենք՝ ջուր առնելու համար աման մը տարած չըլլալով, մօտը գտնուած այգիի մը տունը գացեր են աման մը գտնելու: Տունին դէպ ի դուրս գտնուած ծակէ մը զէնք մը պարպուելով, գնդակն անցեր է սպանեալ Մուսթաֆաի սրունքներուն մէջէն և մտեր է տունին դրանը սեմին վրայ: Տունին տակէն մարդ մը ելեր և հայհոյութիւններ ուղղելով իրենց, փախեր է: Իրենք ալ սկսեր են հալածել և փախչողն երկու անգամ հրազէնը պարպելով, առաջին անգամուն հարուածը վրիպեր է, իսկ երկրորդ անգամուն՝ սպիտակ բունով և փայլուն երկաթով բրվօլվէրէն ելած գնդակը մտեր է իրմէն քիչ մը առաջ գտնուող Մուսթաֆաի աջ ականջին մէջ և Մուսթաֆա անմիջապէս մեռեր է: Վերոգրեալ այգիի տունէն զէնք պարպող և յետոյ փախչելու ատեն Մուսթաֆան սպանող անձն է Արզմանօղլը Յովհաննէս, որ դատարանին մէջ ներկայ կը գտնուի: Յովհաննէս թեւին վրայ գորշ գոյնով ապա մը ունէր, սեւ բալթօ և սեւ ստեւէ շալվար հագած էր և ոտքը Բօսնիա կոչուած կօշիկները: Գործած զէնքն ալ Գարատաղի բրվօլվէր մ'էր՝ սպիտակ բունով և փայլուն երկաթով: Իր այս յայտարարութիւնք կը համապատասխանէին հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ բաժիններուն:

Վկան՝ ամբաստանելոց մէջէն ցոյց տուաւ վերոյիշեալ Յովհաննէսն և իրեն ցոյց տրուած ատրճանակին համար ալ ըսաւ թէ նոյն պահուն ամբաստանելոյն ձեռքը գտնուած ատրճանակն էր:

Արզմանօղլը Յովհաննէսի հարցուեցաւ թէ վկային անձին ու վկայութեանը դէմ ըսելիք մը ունի՞ և թէ այդ ատրճանակն իրե՞նն էր թէ ոչ: Պատասխանեց թէ այդ ատրճանակն իրենն էր, բայց թէ վկան զինքը կը զրպարտէր և թէ անոր ըսածները չէր ընդունէր: Հարցուեցաւ թէ ի՞նչ պատճառաւ կը զրպարտէր: Պատասխանեց թէ Կեսարիոյ մէջ իբրեւ Մուսթաֆան սպանող ինքը ցոյց տրուած ըլլալով, այդ կերպով վկայութիւն կընէ:

Միւս վկան Սէյտ Մէհմէտ ըսաւ թէ հօրը անունը Ահմէտ է, 25 տարեկան, արհեստով մշակ, Կեսարիա կը բնակի եւ անձնական դատախազ Մէհմէտ Ջավուշի փեսան է: Այս անձին ըսելիքները պարզ տեղեկութիւններ ըլլալով, առանց երդման լսուեցան: Սէյտ Մէհմէտ ըսաւ թէ 1303 տարւոյ փետրվար ամսուն մէջ չորեքշաբթի օր մը իւր աներոջ՝ Մէհմէտ Ջավուշի, վախճանեալ Մուսթաֆաի եւ Հաճիօղլը Մուսթաֆաի հետ գացեր են Արապլար Կէտիկի անուն տեղը գտնուած Կիւրիւնիւօղլը Սարգիսի այգիին հորին մէջ ձիւն պահելու համար: Հետերնին ջուրի աման առած չըլլալով՝ ժամանակ մը աշխատելէ յետոյ մօտը գտնուած այգի մը գացեր են ջուրի աման մը գտնելու: Վախճանեալ Մուսթաֆա եւ Հաճիօղլը Մուսթաֆա առջեւէն կ'երթան եղեր և ինք քիչ մը ետեւէն: Յանկարծ զէնքի ձայն մը իմացուեր եւ Մուսթաֆա պոռացեր է թէ քրիստոնեան զիրենք հրացանի պիտի բռնէ: Ինք ալ սկսեր է վազելով դէպի այն կողմը դիմել եւ տեսեր է թէ առջեւէն մարդ կը փախչի գորշ գոյն ապայով եւ սեւ ստեւէ շալվարով եւ երկու Մուսթաֆաներն ալ զայն կը հալածեն: Այդ անձ երկրորդ անգամ ըլլալով զէնք պարպեր է, սակայն հարուածը վրիպեր է եւ երրորդ անգամուն գնտակը մխուեր է իւր աներորդւոյն Մուսթաֆաի աջ ականջին մէջ և սա անմիջապէս մեռեր է: Նոյն անձին գործած հրազէնը Գարատաղի բրվօլվէր մ'է եղեր սպիտակ բունով եւ փայլուն երկաթով:

Հրազէնը ցոյց տրուեցաւ Սէյտ Մէհմէտի, որ ըսաւ թէ այդ անձին նոյն պահուն գործած բրվօլվէրն էր: Իւր այս բաժինները կը համապատասխանէին իւր արձանագրեալ յայտարարութեանց: Ամբաստանելոց մէջէն ցոյց տուաւ Արզմանօղլը Յովհաննէսն, որ հարցման մը պատասխանելով ըսաւ թէ այդ բաւածները չէր ընդունէր:

Միւս վկան՝ ոստիկան-զինուոր Իպրահիմ աղա ըսաւ թէ հօրը անունը Ապտիւրրահման է, 55 տարեկան, Կեսարիոյ հեծեալ ոստիկան-զինուորներէն է, Կեսարիա կը բնակի: Միւսը Բաճձօղլը Խալիլ ըսաւ թէ հօրը անունը Մէհմէտ է, 50 տարեկան, Կեսարիոյ հեծեալ ոստիկան-զինուորներէն է և Կեսարիա կը բնակի: Երրորդը՝ Խամուրքեարօղլը Ալի ըսաւ թէ հօրը անունը Մէհմէտ է, 50 տարեկան, Կեսարիոյ հեծեալ ոստիկան-զինուորներէն է և Կեսարիա կը բնակի: Չորրորդը՝ տասնապետ Իսմաիլ, ըսաւ թէ հօրը անունը Մուսթաֆա է, Կեսարիոյ հեծեալ ոստիկան-զինուորներէն, 50 տարեկան է եւ Կեսարիա կը բնակի: Անձնական դատախազ Մէհմէտ Ջավուշը թէեւ կը ճանչնայ սակայն ասոր՝ ինչպէս նաեւ ամբաստանելոց հետ յարաբերութիւն մը չունի: Ասոնք օրինական երդումը կատարելէ յետոյ զատ զատ հարցաքննուեցան և ըսին թէ լսած էին որ Արզմանօղլը Յովհաննէս ազգարարութեանց դէպքին առթիւ փախստական էր և թէ ասոր փախած տեղին մէջ Մուսթաֆա սպաննուեր է քրիստոնէի մը կողմէ: Իրենք թղթատարը տանելու համար երբ Սուլթան Խան գացեր են, լսեր են որ ամբաստանեալ Յովհաննէս շրջակայ գիւղացիներու կողմէ ձերբակալուելով Բալասի միւտիրին տարուելուն վրայ է: Իրենք անմիջապէս հոն փութացեր և ճանչցեր են: Արզմանօղլը նախ ուրացեր է իւր անունն ու մականունը, սակայն հասկնալով որ զինքը կը ճանչնան՝ խոստովաներ է թէ անունը Արզմանօղլը Յովհաննէս է և թէ ազգարարութեանց դէպքին առթիւ փախստական է: Գիւղացիք այդ անձը ձերբակալելնուն՝ վրայէն գտնուած բրվօլվէրին փամփուշտի տեղերուն երեքը պարապ և երեքն ալ լեցուն են եղեր: Րէվօլվէրը սպիտակ բունով էր և փայլուն երկաթով:

Րէվօլվէրն իրենց ցոյց տրուելով ըսին թէ Յովհաննէսի վրայէ գտնուած բրվօլվէրն էր և յարեցին թէ այդ անձը՝ վրան գտնուած րէվօլվէրով ու 32 հատ փամփուշտներով Կեսարիա տարած և յանձնած էին կառավարութեան և թէ Յովհաննէս գորշ գոյն ապա հագած էր, տակէն բալթօ, սեւ ստեւէ շալվար և ոտքն ալ Բօսնիա կոչուած կօշիկներ: Ասոնց բաժինները կը համապատասխանէին իրենց արձանագրեալ յայտարարութեանց:

Արզմանօղլը Յովհաննէս հարցման մը պատասխանելով ըսաւ թէ այդ վկայներ թէեւ զինքը ձերբակալած էին Սուլթան Խանի մէջ, սակայն Մուսթաֆաի սպաննուելէն բնաւ տեղեկութիւն չունի:

Միւս վկան Ղազարօսօղլը Խարիթօն ըսաւ թէ հօրը անունը Ղազարոս է, 14 տարեկան, Էվէրէկ գիւղաքաղաքի Ֆէնէսէ թաղէն, դպրոցական է, ամբաստանեալներէ Վարդօքօղլը Գաբրիէլն ու Սուքիասը կը ճանչնայ: Առանց երդման իւր տեղեկութիւններն առնուեցան, որով ըսաւ թէ խռովարարական ընկերութեան կազմակերպութենէն ու գոյութենէն և ազգարարութեանց դէպքերէն բնաւ տեղեկութիւն չունի:

Միւս վկան Հէքիմօղլը Սարգիս ըսաւ թէ հօրը անունը Նիկողոս է, 35 տարեկան, Գապզիմալ է, Էվէրէկցի, թէ ամբաստանելոց հետ ազգականութիւն ու յարաբերութիւն չունի և թէ Վարդօքօղլը Գաբրիէլն ու Սուքիասը կը ճանչնայ: Օրինական երդումը կատարելէ յետոյ ըսաւ թէ ազգարարութեանց դէպքէն յետոյ, իւր տունը նստած պահուն ամբաստանեալներէ Սուքիաս եկեր և առանց ստորագրութեան թուղթ մը ցոյց տուեր է, զոր կարդալով հասկցեր է թէ Սուքիասի Զօմաքը երթալը կը ծանուցուի: Սուքիաս ըսեր է թէ Զօմաքը գացեր և տրուած ազգարարութիւնները փակցուցեր է: Յանդիմանելով հարցուցեր է Սուքիասի թէ ինչո՞ւ համար այդ տեսակ վնասակար թուղթերը փակցուցեր է: Սուքիաս պատասխաներ է թէ իրեն ըսուած ըլլալով որ այդ թուղթեր վնասակար հանգամանք մը չունին, այդ պատճառաւ փակցուցեր է և Սուքիաս զայս ըսելով ցաւ յայտներ ու զղջացեր է: Անկից մեկուկէս տարի առաջ Ժիրայր անուն անձն այդ կինոջ տունը տեսեր է, Ուշտունին անոր տանը մէջ չէ տեսած և Վարդօքօղլը Գաբրիէլի նկատմամբ ո և է տեղեկութիւն չունի: Սուքիաս, հարցման մը պատասխանելով և առանց պատճառ մը յայտնելու, ըսաւ թէ անոր վկայութիւնը չընդունիր:

Միւս վկան Զիւլամօղլը Գարլօ ըսաւ թէ հօրը անունը Յովհաննէս է, 20 տարեկան, Կիւմիւշ Հաճիքէօյ կը բնակի ուր քուրձ կը վաճառէ և թէ ամբաստանեալներէ Խաչատուրը, Թինօղլը Պետրոսն և Ծիւնիւնօղլը Սահակը թէեւ կը ճանչնայ, սակայն ազգականութիւն ու յարաբերութիւն չունի: Օրինական երդումը կատարելէ յետոյ ըսաւ թէ ասոնցմէ Խաչատուրի նկատմամբ ո և է տեղեկութիւն չունի: 1308 տարւոյ դեկտեմբեր 24ի հինգշաբթի իրիկունը ժամ 12ին մօտ, ջուր առնելու համար խճուղւոյն վրայ Գայըշ Բէօբրիի վրան գտնուած աղբիւրն երթալուն, տեսեր է Թինօղլը Պետրոսը ձի հեծած և Ծիւնիւնօղլը Սահակն ալ հետիոտն, երկուքն ալ վրացի տաքազով և որք խճուղւոյն վրայէն կերթային: Սահակ իրեն մօտենալով աղբիւրէն ձեռքը լուացեր է և իր կողմէ եղած հարցման մը պատասխաներ և ըսեր է թէ գործ ունենալով կերթան: Զայս ըսելով Պետրոսին հետեւեր է: Այդ հինգշաբթի օրուան իրիկունը պատահեր է ազգարարութեանց դէպքը: Իւր այս բաժինները կը համապատասխանէին իւր արձանագրեալ յայտարարութեանց:

Հարցուեցաւ Պետրոսի ու Սահակի թէ ի՞նչ պիտի ըսէին: Ասոնցմէ Սահակ պատասխանեց թէ վկան իրեն դէմ թշնամութիւն ունէր, որովհետեւ արծաթի գողութեան դէպքի մը համար բանտարկել տուած էր և թէ այդ անձ ու հայրը օր մը իր տան պատը ծակելու ատեննին, Թաղին գիշերապահը տեսնելով ծեծած էր և թէ յետոյ դատ բացուելով այդ վկան վեց ամսուան և հայրն ալ մէկ ու կէս տարուան բանտարկութեան դատապարտուելով բանտարկուած էին: Միւս ամբաստանեալը՝ Պետրոս՝ ըսաւ թէ այդ վկայի հայրն իրեն նկատմամբ անպատշաճ ընթացքի մը մէջ գտնուած ըլլալով Հաճիքէօյի դատարանին առջեւ դատ բացած եւ անոր հայրը դատապարտուած էր և թէ անոր վկայութիւնը չէր ընդունէր: Վկան ըսաւ որ Սահակի կողմէ արծաթի գողութեան մը համար բացուած դատով մը թէեւ հայրը վեց ամսուան դատապարտուած էր, սակայն իրեն նկատմամբ ո և է դատ ու վճիռ տեղի ունեցած չէր:

Միւս վկան Պուրճլըօղլու Մկրտիչ ըսաւ թէ հօրը անունը Յակոբ է, երկաթագործ եւ Կիւմիւշ Հաճիքէօյ կը բնակի: Միւսը Քէթէվլէեան Քերովբէ ըսաւ թէ հօրը անունը Սարգիս է, 45 տարեկան, ոստայնանկ եւ Կիւմիւշ Հաճիքէօյ կը բնակի: Երրորդն ալ Քիւրքճիօղլը Հայրապետ ըսաւ թէ հօրը անունը Գաբրիէլ է, 25 տարեկան, ոստայնանկ եւ նոյնպէս Կիւմիւշ Հաճիքէօյ կը բնակի: Վկաներն ըսին թէ ամբաստանելոց հետ ազգականութիւն ու յարաբերութիւն չունին եւ թէ անոնցմէ Օղլաքճեան Խաչատուրը, Միտիլօղլը Սարգիսն եւ Ուզունօղլը Գալուստը կը ճանչնան: Օրինական երդումը կատարելէ յետոյ յայտարարեցին թէ ո և է տեղեկութիւն չունին:

Հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ ըսած էին թէ ազգարարութեանց փակցուելէն երեք շաբաթ առաջ գումարուեր են Օղլաքճեան Խաչատուրի տունը և հոն՝ ի ներկայութեան Միտիլօղլը Սարգիսի և Ուզունօղլը Գալուստի, ասոնց քով տեսեր են ազգարարութիւններն ինչպէս նաեւ Մարզուանի յեղափոխական խումբին կնիքով կնքեալ նամակ մը, որ կը ծանուցանէր այդ ազգարարութիւններն անպատճառ փակցնել: Հետեւաբար հարցուեցաւ իրենց թէ այժմ ի՞նչ պատճառաւ կ'ըսէին թէ տեղեկութիւն չունին: Պատասխանեցին թէ հարցաքննութեան ատեն բանտարկուած ըլլալով՝ Սահակ անուն մարդ մը ըսած էր իրենց որ եթէ այդ կերպով վկայութիւն չտան անկարելի է որ բանտէն ազատին: Այս սպառնալիքին ինչպէս նաեւ Սեբաստիոյ ոստիկան-զինուորաց հրամանատար Խուրշիտ փաշայի կողմէ եղած ճնշման վրայ այդ կերպով վկայութիւն տուած էին հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ, սակայն իրենք ո՛ր և է տեղեկութիւն չունին: Ընդհանուր դատախազ Արիֆ պէյ նկատելով որ այդ վկաներ՝ հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ իրենց տուած վկայութեանց հակառակ՝ դատարանին առջեւ տեղեկութիւն չունենալնին կ'ըսէին և նկատելով որ այդ պարագայէն կ'երեւի թէ ճշմարտութիւնը կը ծածկեն, պահանջեց անոնց նկատմամբ օրինաց տրամադրութիւններն ի գործ դնել:

Դատարանը նկատելով որ օրինական հիմնական պայման մ'է որ վկայութիւնը տրուի ի ներկայութեան ամբաստանելոյն և նկատելով որ լրատու մը միայն հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ տուած տեղեկութեանց համապատասխան եղանակաւ, երբ ամբաստանելոյն ներկայութեանը վկայութիւն չտալով տեղեկութիւն չունենալն յայտնէ, չպիտի կրնայ սուտ վկայ կոչուիլ, ուստի միաձայնութեամբ որոշեց թէ տեղի չկայ օրինական տրամադրութիւններ ի գործ դնել վերոյիշեալ Մկրտիչի, Քերովբէի ու Հայրապետի նկատմամբ, որոց համար այդ բանը պահանջուած էր, առարկելով թէ ճշմարտութիւնը ծածկած են: Սոյն որոշման հաղորդուելէն յետոյ նկատողութեան առնուեցաւ Կեսարիոյ կառավարչին և Կեսարիոյ ու Եօզղատի ընդհանուր դատախազներու պաշտօնագրերն, որք Կեսարիոյ ու Զօրումի ոստիկանաց տեղեկագրոյն վրայ կը ծանուցանէին թէ իբրեւ վկայ ուզուած Առաքելեան Մկրտիչի, Այվազօղլը Տիգրանի, Տէվէլեան Միհրանի և Տէրէքգամօղլը Ասատուրի բնակավայրերն անծանօթ էին: Նոյնպէս Կեսարիոյ կառավարչին ու ընդհանուր դատախազի օգնականին մէկ պաշտօնագրեն, որ կը ծանուցանէր թէ վկայներէ Ահմէտ Միլաղիմօղլը Շապան հիւանդ է եւ անկարող է դատարան ներկայանալու: Թէ՛ այս անձանց և թէ Պրուսացի կառապան Սարը Ահմէտի, կառապան Րէճէպի ու Սէյտ Մէհմէտ Ջաուշի նկատմամբ, որոց անունները նշանակուած էին վկայներու ցուցակին մէջ, ընդհանուր դատախազի կարծիքը հարցուեցաւ: Պատասխանեց թէ Ահմէտի, Րէճէպի ու Սէյտ Մէհմէտի անունները սխալմամբ գրըուած էին վկայներու ցուցակին մէջ, հետեւաբար անոնց դատարան բերուելուն հարկ չկայ, իսկ պահանջեց որ միւսներուն արձանագրեալ յայտարարութիւնները կարդացուին:

Այս պահանջում օրինաց համաձայն նկատուելով, այդ յայտարարութիւնք կարդացուեցան:

Ասոնցմէ Առաքելեան Մկրտիչ ըսած էր թէ նոյն թուականին երկու ամսոյ չափ առաջ Պիրյսէ գիւղը Բէշիրօղլը Ասատուրի տունը գացած էր: Ասատուր ու Ուշտունի հոն ըլլալով, Ուշտունի ըսեր է թէ Աթէնքէն եկած է Սօսիալիստներու ընկերութիւն մը կազմելու, որուն նպատակն է կառավարութիւնը վերցնելով՝ հաւասարութիւն հաստատել:

Հարցուեցաւ Ուշտունիի թէ ի՞նչ պիտի ըսէր: Ուշտունի պատասխանեց թէ վերոյիշեալ Մկրտիչի հետ մէկ քանի անգամներ տեսնուած էր և ըսած էր որ մինչեւ որ Հնչակեան յեղափոխական ընկերութեան նկատմամբ նոր հրահանգ մը չը գայ, բան մը չընեն: Ուշտունի յարեց թէ Սօսիալիստի գաղափարներու վրայ բան մը չէր ըսած:

Այվազօղլը Տիգրան ըսած էր թէ նոյն թուականէն տասնըհինգ ամսոյ չափ առաջ Տապպաղեան Յակոբ իւր խանութը գալով ըսեր է իրեն թէ իրենց փրկութեան համար ամեն տեղ ընկերութիւններ կազմուելու վրայ են, թէ վտանգէ զերծ մնալու և պաշտպանուելու համար միութիւն մը յառաջ պիտի բերեն և թէ ասոր վերաբերեալ հրահանգն ու կանոնագիրը իրենց լրատուին ու տնօրէնին միջոցաւ պատրաստուելիք տեղն եթէ գտնուի հարկ եղած բացատրութիւնները պիտի ստանայ: Յակոբ իրմէ մէճիտիյէ մը ու ստորագրութիւն մը ուզելով առեր է: Տասնըհինգ օր յետոյ լուր եկած ըլլալով գացեր է: Ներկայ են եղեր Անդրանիկ, Պէրպէրօղլը Կարապետ, Կիւրինլի Կարապետ, Յակոբ և Քէրթմէնօղլը Գարօ: Ասոնցմէ Գարօ թուղթ մը հանելով կարդացեր և խել մը խռովարարական գրգռիչ խօսքեր ըրեր է, յետոյ ցրուեր են: Վերջը Պէրպէրեան Կարապետ իրեն լուր բերեր է թէ հիւան Հաճի Յովհաննէսի տունը ժողով կայ, ուր պէտք է երթայ: Ինք պատասխաներ է թէ չը պիտի երթայ: Ասոր վրայ ընկերութեան անդամներէն Սիմոնօղլը Արթին եկեր և ըսեր է որ երթայ, սակայն դարձեալ չէ գացեր: Ազգարարութեանց դէպքէն տեղեկութիւն չունի: Գալուստի տունը երթալուն տեսեր է թէ Կէմէրէկցի Անդրանիկի քով երկու բրվօլվէր կայ, Փանոսի քով՝ մէկ և Կիւրինլի Կարապետի քով՝ մէկ: Արսէն էֆէնտիէն իմացեր է թէ Տէօքմէճեան Բարսեղի ըսած ըլլալով որ Անտօն Ուշտունին ի Թալաս Շաւարշի տունը պիտի երթայ, սակայն տունը չը կրնար գտնալ, ուստի իրեն տունը երթալով ինք Շաւարշի տունը զրկէ: Ուշտունին գալուն իւր եղբօրը հետ զրկեր է: Ինք տեղեկութիւն չունի թէ ազգարարութիւնն ուրկէ՞ց եկած է: Շաւարշէն իմացեր է թէ Յակոբ Բէհլօ ազգարարութիւնը տարեր է, սակայն ինք թուրքերէն չը գիտնալով Արսէն էֆէնտիի զրկեր է: Արսէն էֆէնտիէն ալ իմացեր է թէ չէ ընդունած այն առաջարկը, զոր Անտօն Ուշտունի ըրած էր իրեն նախագահելու համար Թալասի ընկերութեան:

Հարցուեցաւ ամբաստանելոց թէ ի՞նչ պիտի ըսէին: Ասոնցմէ Տապպաղեան Յակոբ պատասխանեց թէ ինք այդ տեսակ գրգռիչ խօսքեր չէ ըրած: Գարօ ըսաւ թէ ինք թէեւ գումարման մը ներկայ գտնուեր է, և անծանօթ մարդ մը խռովարարական ու գրգռիչ խօսքեր ըրեր է, սակայն այդ մարդուն անունը չգիտեր և թէ ինք գրգռիչ խօսքեր ու ներշնչումներ չէ ըրած: Սիմոնօղլը Արթին ըսաւ թէ վկան չէր թելադրած ժողովի երթալու: Շաւարշ ըսաւ թէ ինք, ճշմարտութեան հակառակ ըլլալով ըսած էր Տիգրանի թէ ազգարարութիւնները տեսած է և այս վերջինն ալ այնպէս ըսած էր: Արսէն պատասխանեց թէ քանի որ վկան կ'ըսէր թէ ազգարարութիւնները Շաւարշի քով տեսած է և Շաւարշ ալ կ'ըսէ թէ այդ կէտը ճշմարտութեան հակառակ ըլլալով ըսած է, հետեւաբար ասկից կը հետեւի թէ ինք ազգարարութիւնները բնաւ տեսած չէ: Կիւրինլի Կարապետ, Փանոս և Կիւլպէնկ առանց պատճառ մը մէջ բերելու ըսին թէ այդ վկայութիւնը չեն ընդունիր:

Տէվէլեան Սարաֆ Միհրան ըսած էր թէ նոյն թուականէն մեկուկէս տարի առաջ Տապպաղեան Յակոբ գրգռեր է զինքը ընկերութեան անդամակցելու համար և փոքր թուղթի մը վրայ ալ ստորագրութիւն առեր է: Անոր պատուէրին վրայ՝ նոյն իրիկունը Շիշմանօղլը Գալուստի տունը գացեր է, հոն ներկայ են եղեր Տապպաղեան Յակոբ, Այվազեան Տիգրան, Փանոս, Աչճը Բարսեղօղլը Կիւլպէնկ, Տէմիրճեան Աղաչ, Վէզիրեան Ղազար, Քէրթմէնօղլը Գարօ, տանտէրը՝ Գալուստ, Սրապօղլը վախճանեալ Սարգիս, Թարագճեան Անդրանիկ, ատամնաբոյժ մը, որուն անունը չգիտեր եւ ուրիշ մէկ քանի անձեր, զորս չյիշեր: Ասոնցմէ Քէրթմէնօղլը Գարօ ձեռագիր կանոնագրութիւն մը հաներ եւ թարգմանաբար կարդալով, գրգռիչ խօսքեր ըրեր եւ ըսեր է թէ հայկական իշխանապետութիւն պիտի հաստատուի: Իրմէ երկու մէճիտիէ մուտ գին առեր եւ երդում ընել տուեր են ընկերութեան գաղտնիքը ծածուկ պահելու համար: Վերջը ինք ու Աղաչ իրենց տուները դարձեր են: Անկից վերջն ուրիշ անգամ այդ գումարմանց ներկայ չէ գտնուեր: Ըսեր են թէ ընկերութեան անդամ են նաեւ Այաճճեան Աբրահամ, Սիմոնօղլը Արթին, Լաֆճեան Հաճի, Մազմանեան Աւետիս եւ Արսէն էֆէնտի:

Հարցուեցաւ Տապպաղեան Յակոբի թէ ի՞նչ պիտի ըսէր: Պատասխանեց թէ Միհրան իմացած ըլլալով որ իրեն՝ Պոլսէն զրկած վնասակար մէկ նամակը կայ, կառավարութեան ձեռքն անցնելուն ինք պատճառ եղած է, այդ կերպով զրպարտութիւն ըրած է: Գարօ պատասխանեց թէ իրեն համար ըսուածները չընդունիր և Արսէն ու Արթին ալ ըսին թէ վկային իրենց նկատմամբ ըսածները պարզ զրոյցներ են եւ նշանակութիւն չունին եւ թէ իրենք սկզբմամբ չեն ընդունիր անոր ըսածները:

Ահմէտ Միլաղիմօղլը Շապան ըսած էր թէ, փետրվար ամսոյ մէջ չորեքշաբթի օր մը Կէրիկեան անուն տեղն իւր ունեցած այգին գնացեր է հորին մէջ ձիւն պահելու եւ հոն պտտելու ատեն Էյրի Պուճաքի կողմէն մարդ մը վազելով եկեր եւ կտոր մը առնելով կերեր ու գացեր է: Այդ մարդ հագած է եղեր սեւ բալթօ եւ սեւ ստեւէ շալվար: Քիչ յետոյ մէկ քանի խալմներ եկեր եւ ըսելով որ Էնկիւրիի կողմը քրիստոնեայ մը սպաննած և փախած է, հարցուցեր են թէ այդ կողմէն անցա՞ծ է թէ ոչ: Ինք ալ տեսածին պէս ըսեր է թէ մարդ մը անցած է: Վկան հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ ըսեր է նաեւ թէ վազելով անցնող մարդը Արզմանօղլը Յովհաննէսն է, զոր տեսած եւ ճանչցած է քանի եւ հինգ բանտարկեալներուն մէջ: Յովհաննէս հարցման մը պատասխանելով ըսաւ թէ չընդունիր:

Վկաներէ Տէրազամօղլը Ասատուր, որ բնիկ Կիւմիւշ Հաճիքէօյի եկեղեցւոյ թաղէն է և Զօրումի Շէյխ Էյուպ թաղը կը բնակի, ըսած է թէ Օղլաքճեան Խաչատուր ու Ծիւնիւնօղլը Սահակ իրենց մէկ քանի ընկերներով զինքը տարեր են Գայնարճա անուն տեղը գտնուած Խաչատուրի այգին: Հոն ըսեր են թէ իրենք խռովարարական ընկերութենէն են, թէ նպատակ մը ունին աղքատները սնուցանելու, զէնք ու վրացի հագուստ գնելու համար, և թէ ինք ալ աղքատ ըլլալով առաջարկեր են իրեն հագուստ, զէնք ու ուզած մարդն իրեն ընկերացնել, որպէսզի յանուն ընկերութեան աւազակութիւն ընէ: Անկից յետոյ մէկ քանի անգամ զինքն այլ և այլ տեղեր տարեր և ի ներկայութեան Թինօղլը Պետրոսի իրենց նախապէս ըրած առաջարկութիւնը կրկներ են: Ազգարարութեան դէպքէն մէկ օր առաջ՝ այսինքն հինգշաբթի օրը, տեսեր է Պետրոսն ու Ծիւնիւնօղլը Սահակն, որք վրացի հագուստ հագած և մին աշխէտ և միւս սպիտակ ձիու վրայ հեծած՝ ցերեկուան ժամ 11ին դէպի Պըշլաթ ճամբան կերթան և թէ գիտէ որ ասոնք խռովարարական ընկերութեան անդամ են:

Հարցուեցաւ Խաչատուրի, Սահակի և Պետրոսի թէ ի՞նչ պիտի ըսէին: Ասոնցմէ Խաչատուր ըսաւ թէ ինք բնաւ այդ կարգի գրգռիչ խօսքեր չէ ըրած, թէ ինք Գայնարճա անուն տեղն այգի չունի, որով այդ վկայութիւնը բնաւ չընդունիր: Թինօղլը Պետրոս և Ծիւնիւնօղլը Սահակ ըսին թէ Ասատուրի հետ թշնամութիւն ունենալով անոր վկայութիւնը չեն ընդունիր:

Նախագահին հրամանաւ կարդացուեցաւ նաեւ Թալասցի Էչիւօղլը Սաղաթէլի ատենագրեալ յայտարարութիւնները՝ իրաց ճշմարիտ վիճակն երեւան հանելու համար: Սաղաթէլ ըսած էր թէ իմանալով որ Կէմէրէկցի Գալուստ կամ Ժիրայր, որ զինքը թելադրած էր խռովարարական ընկերութեան մէջ մտնելու, Տէրէվէնքի վանքը եկեր է, նոյն վանքը գացեր և հոն տեսեր է Ժիրայրն ու Փանոսը: Ասոնք Զօմաքը գացեր են և ինք ալ Թալաս վերադարձեր է: Մէկ քանի օր յետոյ նորէն Տէրէվէնքի վանքը երթալուն, վանքին վարդապետը՝ Դանիէլ ըսեր է իրեն թէ ձի մը կայ, որ գողօն է և յանձնարարեր է որ տանի եւ գնտակով սպաննէ: Ինք ալ այդ ձին առնելով վանքին մօտ գտնուած լերան վրայ ատրճանակով սպաններ է: Դանիէլ վարդապետ կրկին անգամ հարցաքննուելով դարձեալ պնդեց իւր ուրացման վրայ:

Ժամանակն անցած ըլլալով, դատին շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ ամսոյն 27ի հինգշաբթի օրուան և ամբաստանեալք բանտ տարուեցան:

24 Մայիս 1309

Նախագահ	Քարտուղար
Հիւսէյին Հիւսնի	Գամիլ

Անդամք

Ալի, Թէվֆիգ, Օննիկ, Եօրկի

(Շար. երկուշաբթի օրուան թիւով)

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ ԲՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ 10,000,000 անգլ. ոսկի

Կեդրոնատեղի Ղալաթիա,
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Ի ՊՈԼԻՍ
Համիտիյէ փողոց, Թոմրուկ խան
ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ Ի ԲԵՐԱ, ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ, Թիւ 190

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ
Ի ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Ի ՓԱՐԻԶ

Մասնաճիւղեր

Ատալիա	Պաղտատ	Լիմասօլ	Ռուսճուք
Ատանա	Պէրութ	Մերսին	Սելանիկ
Այտըն	Պըրուսա	Նազիլլի	Սամսոն
Հալէպ	Դամասկոս	Նիքօսիա	Իզմիր
Ալեքսանդրիա	Դօնեա	Ուշաք	Սոֆիա
Ադր.պոլիս	Լառնաքա	Փիլիպէ	Տրապիզոն
Էնկիւրի	Դանիզլի	Բօր-Սաիտ	

Պարտամուրհակներու եւ արժէթուղթերու յանձման փոխարէն տոկոսի փոխ կը տրուի որոշ պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշւով:

Դրամագեղչ արժէթուղթերու:

Հանում փոխանակագրերու, չէքերու, վարկաթուղթերու եւ հեռագրական հրամանագրերու Թուրքիոյ եւ արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ:

Բացում ընթացիկ հաշիւներու, պահպանում արժէթուղթերու եւ արժէքաւոր նիւթերու:

Դանձում կտրօններու, արժէթուղթերու՝ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի վրայ: Վաճառում եւ գնում դրամներու:

Օսմ. կայս. Պանքան կ'ընդունի դրամական աւանդներ որոշ պայմանաժամով եւ հետեւեալ հաստատ տոկոսի սակերով.

Տարին 2½ % մէկ տարուան պայմանաժամու աւանդի համար.

Տարին 1½ % վեց ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար.

Տարին 1 % երեք ամսուան պայմանաժամով աւանդի համար:

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը ստանձնէ բոլոր վերոյիշեալ գործողութիւնները եւ բաց աստի փոխատուութիւններ կ'ընէ ապրանքներու վրայ եւ ապրանքներ կ'ընդունի իբր աւանդ:

Բերայի դրասենեակն ալ կը կատարէ Պանքայի բոլոր այս գործողութիւնները (բաց ի ապրանքներէն): Ասկից զատ, օրուան գինովը կը ծախէ եւ կը գնէ՝ անմիջական յանձնումով, վիճակահանութեան զանազան թուղթեր. ինչպէս, Փարիզ քաղաքին պարտաթուղթեր, օսմանեան պարտաթուղթեր, հելլենական պարտաթուղթեր, Թանամայի պարտաթուղթեր, եւ այլն եւ այլն:

ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ եւ ԲԵՐԱՅԻ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿԸ կը ծախեն նաեւ օսմ. պարտաթուղթերու բրոմէսներ, եւ արժէթուղթեր կ'ընդունին, ընթացիկ հաշւով, մինչեւ 50 օսմ. ոսկի տարին 3% տոկոսով:

ՆՈՐ ԳՐԵԱՆՔ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Այն ամեն հեղինակներն ու թարգմանիչներն, որք իրենց երկասիրութիւններէն երկու օրինակ յանձնեն Լրագրոյս խմբագրութեան, երեք անգամ անոնց ծանուցումն հրատարակուած պիտի տեսնեն Դ. էջին մէջ հինգ տողով: Երեք անգամէն աւելի հրատարակելի կամ ընդարձակ ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ կան:

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ Աշխարհագրութիւն Դրիգոր Մարգարեանի, ի պէտս Ազգ. նախակրթական վարժարանաց Բ. Տպագրութիւն, կարեւոր փոփոխութիւններով եւ յաւելուածներով: Գինն 4½. մեծաքանակ գնողաց զեղչ: 718 1—10

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ խնդիրներ Մասն Բ. յօրինեց Լեւոն Մկրտիչեան, գին 50 փարայ, հրատարակութիւն Վ. Դ. Զարդարեան գրատան: 709 1—3

ԱՌԱՋՆՈՐԴ զրուցատրութեան Անգլիերէն լեզուի. Անգլիերէն լեզուն ուսանիլ փափաքողաց խիստ օգտակար կրնայ ըլլալ. գին 5 դրուշ, կեդրոնատեղին է Աշճեան գրատուն, Պոլիս Մերճան փողոց թիւ 33: 701 2—3

ԱՏՐԻՆ Վիպերգութիւն [Դիւցազներգութիւն] Թ. Խաչատրոյ Ս. Բաղտասարեան, Տպագրութիւն Ս. Եազըճեան, կեդրոնատեղի Վ. Դ. Զարդարեան գրատուն, գին 10 դրուշ: 673 3—3

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ հրահանգիչ գրաբար լեզուի ի պէտս վարժարանաց, ի Ն. Մ. Շիշմանեանէ գին 6 դրուշ, կեդրոնատեղի Պալենց գրատուն: 676 3—3

ՆՈՐ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ, գաղղ. լեզ. ըստ Բօատվէնի ի Ն. Մ. Շիշմանեանէ, գին 5 դր. կեդրոնատեղին Պալենց գրատուն: 677 3—3

ՈՒՍՈՒՄՆ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԻ, յօրինեաց եղիշէ Ծ. Վ. Այվազեան, գին 5 դրշ, կեդրոնատեղին Պալենց գրատուն: 678 3—3

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԲԱՐՈՅԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ, ի Միհրան Արամեանէ, գին 2½ դրուշ, կեդրոնատեղին Պալենց գրատուն: 679 3—3

ՄՈՒԹԹԱՍԱՐ ԱՅՆԷԼԻ ՄԻՒՆՇԱԱԹ, Ուսուլը Միւխաթեպաթ ու Գավանին վէ Նիզամաթէ ի՛ն միւվաֆըգ սուրեթտէ թանզիմ օլունմուշ մուհարրէրաթը բէտիիյէ վէ կայրը բէտիիյէ սուրէթլերի, Գին 2 դրշ, Պօղոս Դալըճեան, կեդրոնատեղին Պալենց գրատուն: 680 3—3

ՏՈՒՔԹՈՐ Ա. ԴԱՐԱԴԱՇ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին օգնական բժիշկ Բարիզու Համալսարանի Մանկաբարձական եւ Կնախտաբանական հիւանդանոցին

Կ'ընդունի իրեն դիմող հիւանդներն երեքշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ և կիրակի օրերը, կէս օրէն վերջ, Բերա, Ասմալը-Մէճիտ փողոց թիւ 44. կը դարմանէ ներքին հիւանդութիւնները, կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ և ի մասնաւորի կը զբաղի մանկաբարձական և կնախտաբանական ճիւղով:

Հինգշաբթի օրերը ձրի: 646

ՏՕՔԹ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ

Բժիշկ և վիրաբոյժ

Հաստատած է իւր բնակութիւնն Բերա, Մէքթէպ փողոց թիւ 19, ուր կընդունի իրեն դիմող հիւանդներն երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ կիրակի, ժամը 8էն մինչ 10 ըստ թրքաց. ներքին հիւանդութիւններէ զատ կը դարմանէ ի մասնաւորի արտաքին եւ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնք: 698 6—12

ՄԻՍՔԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ բոլոր ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու յատկութեանցն համար բժշկաց կողմանէ իսկ յանձնարարուած օղին եւ մաստիգան՝ ՄԻՍՔԷԹ մակդրութեամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գիներով՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը: Ի Ղալաթիա օսմ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտիի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ դեղարանները: Բերայի նշանաւոր զարեջրատուները: Ղալաթիա Գոմիսիօն խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը: Վօյվօտա փողոց թիւ 92, Քիւրէքճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը: Սանտըգճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 զբօսարանը: Մոմխանէ փողոց թիւ 111 Մակազէն Դիւս խանութը: Թօփխանէ ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը: Կամուրջին վրայ Վօսփորի շոգենաւերուն նաւամացոյցը Սթէֆանի հաճի Գօսթիի խանութը: Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12: Ի Պոլիս Հաճօբուլօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 14: Մեծ Շուկայ Մահֆազաճըլար փողոց Թօքաթլեանի թիւ 29 ճաշարանը Բերա Հաճօբուլօ շուկային մէջ թիւ 10: Ղալաթա Սէրայի կից թիւ 157: Ղալաթա Սէրայի դէմ փողոցը Քրիստոֆի թիւ 6 խանութը: Հալէպ Չարշըյի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շաքարավաճառ Հաճի Սալիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշի Սէրրէ Անանեանի թիւ 40 մթերանոցը: Դատըքիւղի, Իսկելէ ճատտէսի փողոց, թիւ 24 մթերանոցը Գում-գաբու Սթասիօն ճատտէսի փողոց թիւ 6:

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտ ծանուցուին կարգաւ: 691

ՏՕՔԹՕՌ Լ. ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

Այս անգամ իւր բնակութիւնն հաստատած է Եէնի-Գաբու կայարանին մօտ թիւ 1 տունն, ուր հիւանդ կ'ընդունի ամեն օր: Կը զննէ կատարեալ ուշադրութեամբ եւ քիչ ժամանակի մէջ կը դարմանէ ներքին եւ արտաքին ամեն տեսակ հիւանդութիւններ, մասնաւորապէս ջղային տկարութիւնք, նոյնպէս ամենայն յաջողութեամբ կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ:

Ուրբաթ օրերը ժամը 6էն վերջ՝ ձրի կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները:

687 9—20

ՄՈՍ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Բէյրա շոգենաւը օգոստոսի դէպ ի 7ին Լիվրբուլէն ասդ կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով:

Ցաւրիտա շոգենաւը, նաւապետ Տրլանէյ, ընդհ. վաճառքով Լիվրբուլէն ասդ կը սպասուի դէպ ի օգոստոս 10:

Ցավրնէաս և Ցաւրէան ընդհ. ընկ.

ԷՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹԸՆ ԲՐԻԹԻՇ եւ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ | ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,141,290
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,794,012

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146,418
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած ընդարձակ դիւրութիւններէն զատ, մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար գիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, մինչև հիմա վճարած են մինչև ցարդ տուժած վնասին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքները և դրամարկղները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կրնան դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 պատուհաններն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ և Պոլսոյ վերջիններու երեք Ընկերութեան.

ԻԼԱՆ ՊԱԶԸ ՍԷՐԱՄՔԷՐԻ

Գոսօվա Փըրգասը մէրքեզ վէ մեվգըի մալիւմէսինտէքի ասաքիրը չաճանէնին 1 սէնէլիք խտարէսի իչուն միւպաեա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան գըլընան էրզաքը միւթենէվվիէնին աղըմթօս րուժիւնին 10 ընճը կիւնինէ գատար միւնագասասը իճրա իլէ եէվմը մէզքիւրտէ գարարը գաթ'իսի վիրիլէճէկի վէ 15ինճի կիւնինէ գատար տախի 100տէ 5 թէնզիլի գապուլ օլունաճաղը ճիհէթիլէ իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լեվազըմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 46 2—3

Իւչիւնճիւ Օրտուի հիւմայուն իչուն մանզալինճէ մէվգըի միւնագասանա գօնուլան մալլըմ էլ մըգտար եազըը քէօսէլէնին գըեէսի 9 ղրշ. 26 1/2 փարաեա վէ թօզմաքըը քէօսէլէնին 10 ղրշ. 35 փարաեա վէ թէլաթին իլէ վաքէթէնին 13 1/2 ղրշ.ա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թէմտուզը րուժինին 31ինճի կիւնինէ գատար 100տէ 5 թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լեվազըմաթը ուժուժիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նօ. 45 3—3

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

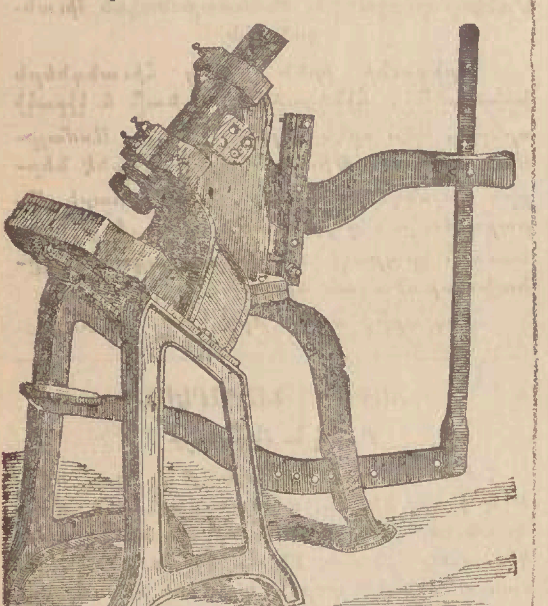

Ցեղաշրջման ԲԻԲԵՂԵա արհեստագործութեան մէջ Մաքրութեան, բարեձեւութեան, աժանութեան

Թէյի, լօգումի, հէլվայի, խավեարի, բէչէլի, խաշվէի, շաքարի, սիկառի, թուղթի և այլ բազում պիտոյից յատուկ տուփեր նոր և գեղեցիկ ձեւերով և գոյներով։

Լուսավառութեան յատուկ լապտերներ, տան վերաբերեալ ամեն տեսակ կահեր, պարտէզի դոյլեր, լուացարաններ, ևն. ևն. եւրոպական ճաշակաւ ներկուած։

Դիւրամատչելի ամենուն։

Մեծաքանակ յանձնարարութիւնք թէ Պոլսէն և թէ գաւառներէն փութով և ճշդութեամբ կը կատարուին։

Պաղճէ-Գաբու, Բասիմ Բաշա խանի դէմ։

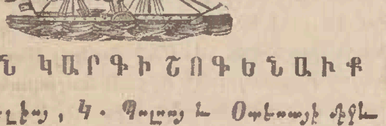

ԱՌԱՋՐՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
յԻնւիւկ. Անգլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջև

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԸՆԿ.

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ալգանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալերմօ	3200
Անճելօ	3000	Կալիլէօ	5500	Բանտեր	1700
Ապօլլօ	5500	Կիդանօ	2200	Բլաւէօ	1500
Արկօ	2300	Կօզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիօսդօ	3000	Կրօտօ	2200	Քուիդօ	2800
Պասանօ	3000	Հէրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պօրօտինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հիմպէռ	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէյրօ	2600	Այակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիպսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամէօ	2100	Քէլսօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գադօ	2000	Քօլրինօ	4200	Սաֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօզինօ	2200	Սիլվիօ	2000
Զիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սօրէնտօ	4300
Գլիօ	3500	Լէանտրօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գօլօրատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թասսօ	1200
Տիդօ	2500	Մալմօ	1500	Թօլիտօ	2800
Տօմինօ	2500	Մար. նկօ	4300	Թօրրիտօ	900
Տուրօ	4800	Մարգէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վօլթուրնօ	5000
Էրյնամօ	2600	Մուրինօ	3100	Եէտօ	3600
Էլտօրատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէֆիր	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Տիֆայնըն	200
Տրանթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Ճըմմօ	200
Ֆալքօն	800	Օգրանտօ	4500	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օգօ	2000	Մօրքիթօ	120

Էքիրէյն Մոնարք	8000
Բրիթիշ Մոնարք	8000
Լըգին Մոնարք	8100

Իտալօ շոգենաւը, նաւապետ Ուսդըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ կ'ըսպասուի ամսոյս 14ին։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՅՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18. Քիւչիւք Միւմ
խան, Ղալաթիա

604

THE LANCASHIRE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՄԱՆՉԷՍԴԸՐ, ԱՆԳԼԻԱ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1852 — ՀԻՄՆԵԱԼ 1852

Դրամագլուխ Անգլ. Ոս.	3,000,000
31 դկ. 31ին աւանդ տրուած գմ.	1,771,006
1891 դեկ. 31ին պահեստ	1,362,953
Հասոյթ 1891 ին	1,051,329

Այս ընկերութիւնը ընդդէմ հրդեհի կապահովէ ամեն տեսակ լենք, կալ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայքն, ինչպէս և նաւերու մէջ ապրանքներ, նաւահանգստին մէջ. վնասի առեն արագ և խղճամիտ վճարում։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 խցքէթ փաշա խան, Ղալաթիա։

Ջերմեալ գնեք
Ներկայացուցիչ
Ռ. Մ. ՊՈՆՏ
564 (ՊՈՆՏ, ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.)

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 2/14 Օտեսայի ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 3/15 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի ուղեւորակը. ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով,

Դշ. 4/16 Սեվաստոպոլի ուղեւորակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 4/16 Ուղեւորակ դէպի Սեւ Ծով Անատոլուի նաւահանգիստներն մինչեւ Բաթում առաւօտեան ժամ 11ին։

Ուշ. 5/17 Օտեսայի ուղեւորակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.— Յունիս 3/15. երկուշաբթի օրը կ սկսին դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորակը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիպոլի Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գալով շոգենաւ ուղղակի։

605

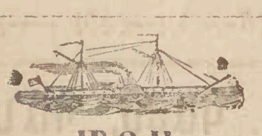

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվէրբուլէ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Քանդաքոս	4200	Ափիտոս	3000
Ֆէրօս	4000	Օսպրէյ	3000
Օսմանլի	4000	Պէլէքան	3000
Սէսոստրիս	3250	Իպիս	3000
Թիպր	3250	Լոտիս	800
Մակեդոնիա	3250	Ալֆա	800
Մարիոթիս	3250	Իկիս	700

Դիմել առ Թ. Վ. ՀԻՔՍՕՆ և Ընկ.
Ուսթիոն խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
292 31. Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

ՏՐԶ. Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշելու լինդրի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաստակ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 698

ՀԱՐՄԱՆԵԿԱՆ ՕՃԱՌԱԿԱԼՈՒԹՔ.
ԳԵՂԵՑԿԱՑՈՒՑԻՉ ՄԱՐՄՆՈՅ ԳՈՅՆԸ, ՄԻՇՏ ՕՃԱՌ ԿԱԼՈՒԹԻՒՆ, ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ։

Անգամուան մը փորձը պիտի համոզէ ամեն Տիկին թէ որչափ գերազանց է այս ուլիշ ամեն հեղանիւթներէ և բազմ թիւ փոշիներէ։ Առաջին անգամ գործածելով ալ, որ քանի մը վայրկեանի գործ է, պիտի տեսնուի խկոյն որ երեսը, վիզը, թեւերը և ձեռուըները պիտի առնուն անոյշ փափկութիւն մը և մարմարինի փայլ, հանդերձ շուշանի և վարդի գունով և բուրմամբ։ Սապոնի գրգռիչ յատկութիւնները կը հանդարտեցնէ։ Անհետ կ'ընէ մորթի սեւուքը, երեսի և ձեռքի ցանները, արեւայրուքը, և ուրիշ ամեն բրտութիւն և բծաւորութիւն։ Եւ աս ամեն բանով՝ անկարելի կ'ընէ մասնուիլ թէ արհեստով գեղեցկացուած է։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116 Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք։ Նրվաճառուի սափրիչներու, անոյշ խղագործներու և անգլիացի դեղագործներու քով։

Մեծաքանակ վաճառուի ի Պոլիս Բ. Հ. Քիւչիւքեան եղբարց քով, Եէնի ճամի փողոց, 18, Պոլ. խճէ. Նաժումնեն Բ... բուանա, Սիւզանէ Քալաբըրմ, Ղալաթիա. փոքրաքանակ վաճառուի Բ. Հ. Քիւչիւքեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, և Բերայի Մեծ Փողոցը, 158, Քանճիւք, բրիտանական դեղարանը և Իզիտօր, հոտավաճառ, Մեծ Փողոց Բերա, 433։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ.

Քսան տարուան յաջողութիւն յԻտալիա, յԱմերիկա, ի Հնդկաստան, յԱրեւելս և յԵգիպտոս.— Շքադրամ 1885ի Անվէրսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլպուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 1873ի Վիէննայի մի ջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ տաքղձապահական ամենէն ծանօթ ըմպելին է.— Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իբր զգուշական դարմանական ճահիճային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ ըմպելիներէն և ամէններէն գերազանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, ազդու մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սելցի ջրոյ և խաշխաշի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր սուրճարանաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ 2218

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻ

Տոքթօր Այէրի ջերմային հիւանդութեան, այ դեղը որ անխառն բաղադրութիւն մի է զանազան դեղերու, է գեղանշան և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճահճախառն վայրերու ջերմոտ կլիմային կամ ու տաքանեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ատոյգ յատկութիւնն երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը ատոյգ գիտունի ամեն։ Այս ֆիզիքական խանգարմանց յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն. որոց աս անուանքը տրուած է. ջերմ և տարուա, թերձուն ջերմ պարբերական ջերմ, ընդհատեալ ջերմ մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր ժողովրդոց տաքանեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճահճախառնաբերեալ վայրերէ մահաձոր նիւթեր, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակերէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այս թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը գուցէ կը գտնէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ատուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգտակար ատոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգի համեմատ գործածուի. կը ծախուի Մինասեան և Որդոց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 614

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
Հաստատեալ է Փարիզ էր Ն էտրօնտուէլին, Պանտ փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք	10,000,000
Պահեստի դրամ	»	7,650,000
Թղթապանակին մէջ	»	69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	»	15,328,801
Վճարուած վնասք	»	176,000,000
Երաշխաւորութիւնք «Իւնիօն-Վիի»	»	114,500,000

Ի Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատունը՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քայսէրլեան, մասնաւոր տնօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, քարաքէօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 690

ՔԻՐԽՆԸՐ ԵՒ ԸՆԿ. ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՄԵՔԵՆԱՑԻՑ
Ի ԼԱՅՓՑԻԿ—ՍԵԼԸՐ ՀԱՈՒԶԷՆ

Կը շինէ Ցաղուն Մանուֆէքթուրներէ

ՍՂՈՑ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԵՒ ԳՈՐԾԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ՓԱՅՏ ՏԱՇԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՈՒՂՂԱՁԻԳ ՍՂՈՑ

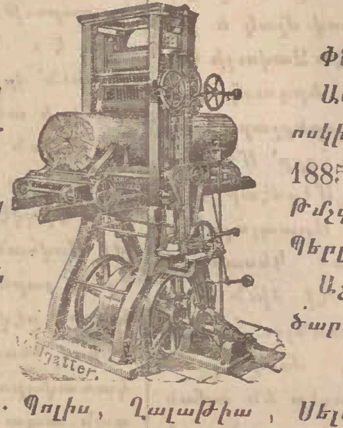

ՇՐՋԱՆԱՁԵՒ ՍՂՈՑ
Մեքենայք՝ ատաղձարանաց համար, կաշկարասիի գործարանք, դրամարկղի գործարանք, սղոց մեքենայք, երկաթուղեաց մեքենայք, ևն. ևն.

Գործարանը 22,000 է աւելի մեքենայ մատակարարած է։

ՓԱՅՏ ԾՂԿԵԼՈՒ ՄԵՔԵՆԱՅ
Ամենաբարձր աստիճաններ և ոսկիէ շքադրամներ, Անվէրս 1885, Բորթօ Ալեկրօ 1881, Թիֆլիզ 1891, Միւնիխ 1888, Պէրլին 1889.

Աշխարհի ամենէն մեծ գործարանը։

Էրնէսթ Քիրխնըր և ընկ. Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Սելանիկ խան Թիւ 13 ընդ տը նրինութեամբ ճարտարապետ Պ. Սըրինկոհօլայի։ 101

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

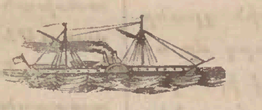

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1893 ՄԱՅԻՍ 30 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

Վոսփորէն ելնող շոգենաւեր

11 — Պէղեք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք
11 10 Եէնիմ. Մեզ. Պէյլիւք. Թառ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէղեք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
11 15 Գամ տը. Վ. անիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ.
11 15 Պէյգօզ Բաշլադ. Չուպգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ. անիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
12 — Պէյգօզ Բաշլադ. Եէնիք. Չպուգլ. Գանլըճ. Պօյաճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավտ. Չէնկլէ Պէյլէ. Օրթք. Գզկնճ. Իւսկիւտար Պէշիքթաշ Գապաթաշ
12 — Եէնիմ. Մեզարզ. պէօյք. Թարապ. Եէնիք. Ըթէն. Միրկ. Ր. Հիսար պէղեք Արնվ Գուրչ՝ օրթաք պէշիկթաշ
12 40 Ր. Ա. Գավ. Եէնիմ. Մեզար. Պէօյք. Թար. Պէյգօզ Բաշլադ Չպուգլ. Քանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ. անք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ.
12 45 Եէնիմ. Մեզար. Պէօյք Թարապ. Եէնիք Մրկն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէղեք Արնվ. Գուրչ. Օրթք. Պէշիքթաշ։
1 45 Եէնի մահալլէ Մեզարպուրնու Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք, Իսթ. Միրկ Ր. Հիսար Պէղ. Արն. Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ.
2 — Եէնիմ. Մեզար. Պէօյք. Թարապ. Պէյգօզ Բ-պաշճէ Չպուպուգլ Գանլ. Ա. Հիսար Գնտ. Վ անքէօյ Չէնկ. Պէյլք. Գուզկ. Պէշիք.
2 40 Ր. Ա. Գավագ Եէնիմ. Մեզար. Պէօյիւք. Թարապ Պէյգօզ Բ. Պաղչէ Չպուգլու Գանլճ Ա. Հիսար Գանտ. Վ անիք. Չէնկլ Պէյլգ. Գուզկ. Իւսկւ.
3 — Եէնիմ. Մեզար. Պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. Ըթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէղեք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.
3 45 Եէնիմ. Մեզ. Պէօյք Թարպ. Պէյգօզ Բաշլճ. Չպուգլ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլլ Վ անիք. Չէնկլ. Պէյլրգ. Գուզկ. պէշիք.
4 — Եէնիմահալլէ Մեզար. Պէօյք. Թարպ. Եէնիք Ըթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հ. Պէղեք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիք.
4 45 Եէնիմ. Մեզար. Պէօյք. Թարապ. Եէնիք. Միրկն. Ր. Հիսար Պէղեք Արնավ. Օրթաք. Պէշիքթաշ
5 30 Մեզարզ, Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշլադ. Չպուգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վ անիք. Չէնկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.
5 45 Եէնիմ. Մեզարզ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Եէնիք. Ըթէնեա Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար. Պէղեք Արնավ Գուրչ. Օրթ. Պէշիկ.
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ Արնավ. Չէնկ Պէյլրգէ. Օրթք. Գզկնճ. Պէշիք. Իւսկ.
7 — Եէնիմ. Մեզարզ. Պէօյիւքտէրէ Թարապիա Պէյգօզ Բաշլադ. Եէնիք. Միրկն. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Իւսկ.
7 45 Ա. Ր. Գավ. Եէնիմ. Մեզզ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Միրկէօն. Ր. Հիսար Պէղեք. Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պէշիկ.
8 45 Եէնիմ. Մեսարզ. պէօյք. Թարապ. պէյգօզ Բաշլադ. Չպուգ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ անի Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
9 15 Եէնիմ. Մեսարզ. Պէօյիւք. Թարապ Եէնիք. Ըթէն. Պօյաճ. Ր. Հիսար Արնավ Օրթ. Պէշիք.
9 40 Եէնիմ. Մեզարզ. պէօյի ք. Թարպ. պէյգօզ Չպուգ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվտ. Չէնկ. պէյլէր. Գուզկ. պէշիք.
10 — Եէնիմ. Մեսարզ. պէօյք. Թարապ. Եէնիք, Միրկ. Ր. Հիսար պէղեք Արնվտ. Գուր. օրթաք. պէշիք.
10 25 Եէնիմ. Մեզարզ. պէօյիւք. Թարպ. Եէնիք պէղեք օրթաք. պէշիկ
10 40 Եէնիմ. Մեզար. պէօյիւք. Թարապ. պէգզօզ Բաշլճ. Չպուգ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վ անի. Չէնկ. Գուզկ. Իւսկիւտ.
11 — Մեզար. պէօյիւք. Թարապ. Եէնիք. պօյաճ Հիսար Արնվտ. օրթաք. պէշիքթաշ

Կամուրջէն մեկնող շոգենաւեր

12 30 Պէշիք. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պէղեք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզար. Եէնիմ. Ր. Ա. Գավագ
1 15 Պէշ. օրթ. Արնվ. Պէղեք Ր. Հիսար. Պօյաճ. Ըթէն. Եէնիք Թրպ. Պէօյ. Մեզ. Եէնիմ.
1 30 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վ անիք. Գանտ. Ա. Հիսար. Գանլըճա. Չուպգ. Բաշլադանճ. Պէյգօզ Թարպ. Պէօյ. Մեզզ. Եէնիմ.
2 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնվք. Պէղեք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարզ. Եէնիմ.
2 20 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշլադ. Պէյգ. Թարպ. Պէօյիւքտ. Մեզար. Եէնիմ.
2 40 Պէշիկ. օրթք. Եէնիք. Թարպ. պէօյիւքտէր. Մեզզ. Եէնիմ.
3 15 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Ըթէնեա. Եէնիք. Թարպ Պէօյիւք. Մեզարզ. Եէնիմ.
3 30 Իւսկ. Գուզճ. պէյլ. Չէնկ. Վ անիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Չուպգ. Բաշլադ պէյգօզ Թարապիա պէօյիւք. Մեզարզ.
4 — Պէշիք. Ըթէն. Գուր. Արնվ. Պէղեք Ր. Հիսար Միրկ. Ըթէն. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մեզզ. Եէնիմ.
5 — Իւսկ. Պէշիք. Գզկնճ. Օրթաք. Պէյլէրպէյ Չէնկլէ. Արնվտ. Պէղեք Գանտիլ. Ա. Ր. Հիսարը Գանլըճ. Չուպ. Միրկէօն
5 15 Պէշիք. օրթաք. Արնվտ. Պէղեք Ր. Հիսա. Միրկէօն Եէնիքէօյ Թարապ. պէօյիւք. Մեսարզ. Եէնիմ. Ր. Ա. Գավագ
6 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Արնավ. պէղեք Ա. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարպ. Պէօյք Մեզարզ. Եէնիմ.
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզկճնճ. Պէյլէր. Չէնկէլ Արնավ. Գանտ. Ր. Հիսար Պօյաճ. Գանլըճա Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մեզր. Եէնիմահալլէ.
7 35 Պէշիքթաշ Օրթ. Արնվտ. Եէնիք Թարպ. Պէօյիւք. Մեզար. Եէնիմ.
8 — Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չնկլ. Արնավ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպգ. Բաշլադանճ. Պէյգօզ. Թարպ. Պէօյիւք. Մեզար. Եէնիմ.
8 30 Պէշիք. օրթաք. Գուր. Արնվտ. պէղեք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. պէօյիւք. Մեսարզ. Եէնիմ.
9 15 պէշիք. օրթաք. Արնվ. Ր. Հիսար պօյաճ. Եէնիք. պէյգօզ Թարապիա պէօյ. Մեզզ.
10 5 Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վ անիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճա Չուպուգ. Բաշլ. Պէյգ. Մեզզ. Ր. և Ա. Գավագ։
10 — Գապ. Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկէլք. Գուրուչ. Արնավ. Գանտ. Ա. Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշլադ. Պէյգօզ
10 20 Պէշիքթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէղեք Ր. Հիսար Պօյաճ. Միրկէօն Ըթէնիա Եէնիք Թարպ. Պէօյք Մեզարզ. Եէնիմ.
11 10 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վ ան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպգ. Բաշլ. Պէյգ.
11 20 Պէշիք. Օրթաք. Արնվ. պէղեք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզար. Եէնիմ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վ անիք Պէղեք.
12 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրչ. Արնավ. Եէնիք Թարապիա Պէյիւք.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԻ
Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1893, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷ
ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	62	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50
	Առաւօտ										Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 10	6 30	7 00	7 30	8 56	9 27	10 …	10 30	11 …	11 45	1 30	2 …	2 34	3 …	4 …	4 30	5 …	5 30	6 …	6 33	6 57	7 30	7 45
Գում—գաբու	6 20	6 46	7 09	7 42	9 05	9 37	10 11	10 39	11 09	11 55	1 41	2 9	2 44	3 10	4 11	4 43	5 11	5 43	6 11	6 44	7 07	7 46	7 54
Ենի—գաբու	6 24	…	7 13	7 46	9 04	9 41	… …	10 43	… …	11 59	1 45	2 13	2 48	3 14	4 15	4 47	5 15	5 47	6 15	…	7 11	…	7 58
Տաւշան փաշա	…	…	…	…	…	…	… …	…	… …	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…
Սամաթիա	6 30	…	7 19	7 52	9 15	9 47	… …	10 49	… …	12 05	1 51	2 19	2 54	3 20	4 21	4 54	5 22	5 54	6 22	…	7 17	…	8 4
Ենի—գուլէ	6 35	7 04	7 26	8 10	9 20	9 52	10 20	10 54	11 18	12 09	1 57	2 22	3 …	3 33	4 27	5 …	5 28	5 59	6 29	6 53	7 22	7 58	8 7
Մագրիգիւղ	6 49	7 18	7 41	8 22	9 32	10 03	10 32	11 05	11 30	12 09	2 10	…	3 13	…	4 40	5 14	5 44	6 10	6 45	7 4	7 34	8 12	…
Այ Ստեֆանոս	…	7 32	7 51	8 32	9 42	…	10 42	… …	11 44	12 19	2 20	…	3 23	…	4 50	…	5 54	…	6 56	…	7 44	8 22	…
Քիւչիւք Չէք.	…	7 42	…	…	…	…	… …	… …	11 54	… …	…	…	…	…	…	…	…	…	7 06	…	…	…	…

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ
ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	61	
	Առաւօտ										Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	5 53	…	…	…	…	…	… …	…	…	…	… …	12 45	…	…	…	…	…	…	…	…	…	7 07	…
Այ Ստեֆանո	6 05	7 02	…	…	8 11	8 52	9 53	… …	10 53	… …	… …	12 57	…	2 58	…	3 55	5 01	…	…	6 27	…	7 22	8 01
Մագրիգիւղ	6 17	7 16	7 40	…	8 25	9 06	10 06	10 40	11 05	11 29	12 40	1 10	…	3 11	…	4 09	5 14	5 42	6 15	6 43	7 11	7 44	8 14
Ենի—գուլէ	6 33	7 28	7 55	8 12	8 38	9 19	10 19	10 53	11 17	11 42	12 52	1 23	2 27	3 24	3 54	4 25	5 30	5 58	6 31	6 54	7 35	8 07	8 30
Սամաթիա	6 37	7 33	…	8 16	…	9 24	10 24	0 57	11 21	11 46	12 57	1 28	2 31	3 29	3 58	4 29	5 34	6 02	6 35	6 58	7 38	…	…
Տաւշան փաշա	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…	…
Ենի—գաբու	6 43	7 39	…	8 22	…	9 30	10 30	11 03	11 27	11 52	1 03	1 34	2 37	3 35	4 04	4 35	5 40	6 08	6 41	7 04	7 43	…	…
Գում—գաբու	6 48	7 44	8 04	8 28	8 48	9 35	10 38	11 08	11 33	11 58	1 08	1 38	2 42	3 41	4 08	4 39	5 46	6 11	6 45	7 08	7 53	8 23	8 39
Պոլիս	6 56	7 52	8 12	8 36	8 56	9 43	10 46	11 16	11 41	12 06	1 16	1 46	2 50	3 49	4 16	4 47	5 54	6 22	6 53	7 16	8 01	8 32	8 47

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք 61 և 62 թիւ կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Ցնոր տնօրինութիւն, թիւ 8. 9, 10. 13, 38, 41, 42 և թիւ 45 կառախումբերը միայն վայրկեան մը կանգ պիտի առնուն ի Զէյթուն-Պուրնու։ 1